

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Budování mezikulturního porozumění: Podpora integrace a inkluze cizinců do společnosti

Bakalářská práce

Studijní program

Sociální práce

Autor: Andrea Šplíchalová
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz,
Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci 31.07.2024

Andrea Šplíchalová

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí práce, kterou je paní Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz PhD., za její obětavé, vstřícné a trpělivé vedení práce. Jsem vděčná za připomínky, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi vždy ochotně poskytla. Poděkování z celého mého srdce za podporu ve studiu patří také celé mé rodině.

Obsah

Seznam zkratk	9
Úvod.....	10
1 Představení tématu.....	13
2 Vztah českých občanů k cizincům.....	17
3 Sociální práce s cizinci	18
3.1 Sociální práce	18
3.2 Sociální práce s cizinci	18
4 Etická východiska v sociální práci	21
4.1 Etika při podpoře integrace cizinců prostřednictvím mezikulturního porozumění	21
5 Teorie a metody sociální práce	23
5.1 Antiopresivní přístup	23
5.2 Ekologická perspektiva	24
6 Sociální politika.....	26
6.1 Sociální politika při integraci cizinců do společnosti.....	26
6.1.1 Bytová politika	28
6.1.2 Zdravotní politika	28
6.1.3 Vzdělávací politika a politika zaměstnanosti	29
6.1.4 Integrovaná politika.....	29
7 Analýza potřebnosti	32
7.1 Přehled dat	32
7.2 Příklady řešení dané problematiky	32
7.3 Základní informace o velikosti a případných specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému	34
7.4 Analýza stakeholderů	34
7.5 Závěr analýzy potřebnosti	35
8 Cíle projektu	36
9 Klíčové aktivity	37
10 Výstupy a předpokládané výsledky	42
11 Přidaná hodnota projektu.....	43
12 Management rizik	44
13 Harmonogram	46
14 Rozpočet	48
15 Představení intervenční logiky projektu	51
Závěr.....	54
Bibliografie.....	57

Seznam zkratk

YFU – organizace Youth for understanding

AOP – antiopresivní přístup

KA – klíčová aktivita

Úvod

V mé bakalářské práci se budu zabývat budováním mezikulturní porozumění a tím podporou integrace a inkluze cizinců do přijímající společnosti. V současné době v České republice žije čím dál více cizinců. Pro jejich začlenění do společnosti je potřeba přijetí společnosti, proto je vhodné budovat mezikulturní porozumění.

Slýchávám, že cizinci nejsou v České republice vítáni, že by se měli vrátit do země svého původu. Na tento názor udělalo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR v roce 2023 výzkum. Přesně polovina respondentů odpověděla, že cizinci představují problém pro celou Českou republiku. Avšak je nutné podotknout, že se jedná o nejnižší výsledek od roku 2003. Právě z důvodu takového smýšlení českých občanů se tato cílová skupina velmi často potýká s chováním, které je diskriminační až neprávni. Z toho důvodu se cizinci nachází ve znevýhodněném postavení, kdy mají potíže s hledáním bydlení, zaměstnání či v navazování nových vztahů a kontaktů. Tyto problémy potom mohou vyvrcholit a cizinci se stanou neintegroványi v nové společnosti. Tudiž si myslím, že je potřeba podpora integrace a inkluze do společnosti hned od začátku jejich nové životní kapitoly v novém prostředí.

S největší pravděpodobností se stává právě sociální pracovník osobou, která jako první podává cizinci informace, které vedou k jejich integraci. Když pomínu informace, dává jim podporu a pocit sounáležitosti, který je nutný pro sociální práci s touto cílovou skupinou. Dále sociální pracovník může využít svého postavení při nevhodném chování vůči cizincům, zamezit mu či mu předcházet. V neposlední řadě právě sociální pracovník může zajistit mezikulturní porozumění mezi cizinci a Čechy.

Cílem bakalářské práce je vytvoření projektu, který bude zaměřen na budování mezikulturního porozumění, díky kterému bude integrace cizinců do přijímající společnosti snadnější a účinnější.

Práce bude mít strukturu v podobě dvou částí. První část bude teoretická. V první kapitole této práce představím téma, kterým se budu zabývat a vysvětlím potřebné pojmy, na nichž se moje práce zakládá. Ve druhé kapitole budu uvádět aktuální vztah českých občanů k cizincům. Další kapitola bude věnována sociální práci s cizinci a bude popisovat roli sociálního pracovníka. Dále chci propojit mezikulturní porozumění a tím integraci cizinců s etickými východisky, teoriemi a metodami sociální práce a se sociální politikou. Tato podoba teoretické práce je základ pro přípravu projektu, kterou obsahuje druhá část bakalářské práce, a to praktickou část. Projektová část bude začínat Analýzou potřebnosti. V dalších kapitolách se zaměřím na cíle projektu, klíčové aktivity projektu, výstupy a předpokládané výsledky, přidanou hodnotu projektu, management rizik, harmonogram metodou Ganttova diagramu, rozpočet a představím intervenční rámec logiky projektu.

Moje motivace pro psaní této práce jsou názory, se kterými se často setkávám. Právě tvrzení, že cizinci by se měli vrátit do své původní země atp. Já osobně nesnáším diskriminační

chování a předsudky vůči cizincům. Myslím si, že každý má právo žít v zemi, ve které žít chce. Cizinci jsou též lidi, kteří mají city, prožívají různé pocity a řídí se podle jejich srdce. Právě díky tomu vidím jako potřebné, aby sociální práce s cizinci podporovala jejich integraci do společnosti, která je bude přijímat a tím budovat mezikulturní porozumění.

1 Představení tématu

V této kapitole uvádím a vysvětluji myšlenky, ze kterých budu vycházet při tvorbě projektu. V mé práci se budu věnovat podpoře integrace a inkluze cizinců do přijímající společnosti skrze budování mezikulturního porozumění. Mezikulturní porozumění mezi majoritní společností a cizinci vnímám jako stěžejní pro integraci nově příchozích do České republiky.

Aby se pochopilo, co je mezikulturní porozumění, musí se ujasnit význam slova kultura. Jak říká Dana Moore (2015, str. 46) podle Eriksen (2001), Samovar (2013), „kultura je naučená a nikoli vrozená.“ Znamená to, že kultura se osvojuje v rámci socializačních procesů už od narození. To, jakou má kdo kulturu závisí na tom, z jakého prostředí pochází a v jakém prostředí se adaptoval. Nicméně, naše kultura se může měnit. V dospělosti může být jiná, než jsme měli například v dětství. Dle Hebnara (2020, s. 41) „je kultura v širším smyslu způsob, jakým lidé řeší problémy. Způsob řešení problémů však často závisí na našich hodnotách, a proto je kulturu možné také označit za systém hodnot, který jedinec má (a který mu byl dán společností).“

Multikulturalismus je uvažování týkající se etnických menšin a jejich různorodých potřeb, v jejich čele stojí potřeba formovat přijímající prostředí plné respektu. S tím souvisí uplatňování a vštěpování názoru, že díky těmto menšinám se zkvalitňuje společnost (Matoušek, 2008, s.106). Realizace myšlenky multikulturalismu by měla spočívat v úsilí o morálně lepší a spravedlivější společnost (Kwiatkowski a kol., 2020, s.189). Pro pozitivní pochopení multikulturalismu je důležité vědomí o třech aspektech. Všichni jsme lidé, ale každý je jiný. Za druhé, všichni máme genetickou výbavu, ale každý jsme ovlivněni prostředím a za třetí každý máme nějakou kulturní identitu (Kwiatkowski a spol., 2020, s. 190)

Jelikož je svět heterogenním místem, kde prožíváme širokou škálu zážitků, je nezbytné přijmout fakt, že ve světě žijí lidé, kteří mají různé zkušenosti, různé příběhy, prožívají svůj život různým způsobem a mají jiné náboženské vyznání a jiné názory (Krejčí, 2014, s. 9). Je nemožné negovat, že je ve světě přítomna kulturní různorodost, když se mluví jinými jazyky, jsou sdíleny různé náboženské představy či schopnosti a znalosti (Krejčí, 2014, s. 64). Pro zdravé prostředí je potřebné vnímat druhé lidi, v našem případě cizince, jako zajímavé osoby, které jsou inspirující. Toto prostředí se tak stane vhodnou společností bez předsudků a rasismu (Krejčí, 2014, s. 99). Multikulturní výchova tak pomůže lidem zařadit toleranci a multikulturní postoje do jejich hodnotového žebříčku, čímž se sníží riziko xenofobie, rasismu a předsudků a nastane porozumění vůči cizincům a pohled na ně jako na jedinečné osoby bez ohledu na barvu pleti či země původu (Krejčí, 2014, s. 99-100). Je totiž jasné, že cizinci přicházející do České republiky jsou považováni za odlišné. Avšak mezikulturní porozumění může tento pohled společnosti na cizince změnit. Mezikulturní porozumění je tedy důležité pro hledání nových kontaktů napříč různými odlišnostmi (Krejčí, 2014, s. 107). Velkým problémem, který nastává je fakt, že se v médiích ohledně cizincích píše a říká pouze negativní věci, aby to upoutalo

pozornost společnosti. To vede právě ke xenofobnímu a rasistickému chování českých občanů vůči cizincům (Krejčí, 2014, s. 145-154).

Mezikulturní porozumění však dopomůže k odstranění tohoto nevhodného chování. Na druhou stranu samozřejmě mohou nastat bariéry. Mezi ně patří bezpochyby jazyková bariéra, odlišné hodnoty a názory na svět a v neposlední řadě rozdílné úrovně v ekonomice a sociální oblasti (Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s. 13). Co se týče jazykové bariéry a komunikace, je hlavní, aby bylo porozuměno i symbolům ostatních kultur. Samozřejmě se nesmí opomínat i neverbální komunikace. Aspekt, který nesmí chybět je překonání kulturních rozdílů najít společné řešení (s. 38). Je jasné, že předsudky, stereotypy mohou zamezit úspěšnému budování mezikulturního porozumění. Proto se předpokládá aktivní zapojení do tohoto procesu (Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s. 37). Je nutné, aby občané České republiky měli s cizinci osobní zkušenost, což mohou získat právě díky kontaktům s cizinci a tím si mezikulturní porozumění budovat. Mezikulturní porozumění je spojeno s velkou mírou interakcí a snahou propojení různých životních stylů – mezi majoritní společností a cizinci (Kwiatkowski a spol., 2020, s. 192). Pochopení toho, že každý člověk má jinou kulturu je základem pro budování mezikulturního vztahů. Existují čtyři stupně mezikulturního pochopení. První stupeň obsahuje to, že lidi nezajímá, že je více kultur. Druhý stupeň říká, že „moje kultura je nejlepší“. Ve třetím stupni si lidé uvědomují, že je více kultur. Ve čtvrtém stupni tyto kultury akceptují a zapojují se do jejich poznávání (Skills you need, [b.d.]). Pro mezikulturní porozumění je důležité, aby si lidé přiznali, že se v České republice objevuje více kultur. Tím se bude rozvíjet povědomí a bude zájem o odlišné kultury. Pokud se čeští občané budou snažit vcítovat do cizinců a přemýšlet, jaké to je být v takové pozici, je velká pravděpodobnost, že k mezikulturnímu porozumění dojdou. V neposlední řadě je potřeba přemýšlet nad tím, co může Česká republika díky cizincům získat a ne, co může ztratit (Skills you need, [b.d.]). Je na místě popsat pár principů týkajících se budování mezikulturního porozumění. Prvním principem je stanovení přijatelných hranic. Druhým žádoucím princip se stává eliminování nejistoty a vyhledávání relativních informací o odlišných kulturách. Tím se mohou nacházet společné prvky kultury a dávat nové vybudované kultuře nový význam. Avšak toto všechno se nestane bez oboustranného zájmu interakce. V případě nalezení tohoto zájmu nastane dlouhodobý vzájemně respektující vztah, který se opírá o důvěru, pravdu, a hlavně o toleranci (Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s. 7-8). Základem budování mezikulturního porozumění je bezpochyby kritická sebereflexe. Každý má společenskou odpovědnost, a to je důvod, proč by si měl každý uvědomit, jak vnímá odlišné kultury a reflektovat svoje předsudky a stereotypy. Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s.8). Pro úspěšnou mezikulturní komunikaci se musí každý jedinec snažit poznat sám sebe, musí znát své vlastní hodnoty, postoje a přesvědčení, aby byl schopen se do ní zapojit. Znalost sama sebe je stěžejní pro interkulturní kompetence. Interkulturní kompetence jsou potřeba z důvodu podpory pochopení kulturních rozmanitostí (Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s.52). Pro vytváření interkulturních kompetencí je důležité si být vědom demografických změn, výzev kulturní rozmanitosti, svých stereotypů, hodnot.

Není vhodné předpokládat něco, co není jisté a vždy je nutné překonávat zjevné rozdíly (Patel, Mingsheng, Prahalad, 2011, s. 53). Poté se v ideálním případě utvoří společenství, které bude akceptující, tolerantní a respektující všechny bez ohledu na různé odlišnosti.

S otázkou mezikulturního porozumění souvisí otázka integrace. Pojem integrace má mnoho definic. Obecně můžeme říci, že se jedná o dlouhodobý proces s cílem začlenit cizince do České republiky. Důležitou roli v tomto procesu hrají jak instituce zabývající se touto problematikou, tak informovanost společnosti o cizincích. „Sociální integrace cizinců je základním předpokladem společenské soudržnosti a stability a rovněž účinným nástrojem prevence sociálně-patologických jevů.“ (Koldinská a kol., 2016, str. 13) „Integrace je komplexní dynamický proces, zasahující do mnoha oblastí. Integrace cizinců je klíčová pro zachování sociální soudržnosti a ekonomický rozvoj země. Integrace přímo podmiňuje úspěch imigrace – nelze na ni rezignovat.“ (Cizinci v České republice, [b.d.]a). Jak píše Dohnalová (2012, str.7), „integrace je proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva, ve kterém participují jak migranti, tak občané přijímající země. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.“ Bosswick a Heckmann popsali čtyři dimenze sociální integrace. Strukturální integrace, do které se řadí nejzákladnější potřeby pro život. To zahrnuje bydlení, trh práce, vzdělání, ale také zdravotní stav a bydlení. Do kulturní integrace řadíme nejen náboženské vyznání, jazykové dovednosti nebo kulturní aktivity. Patří sem i sportovní aktivity a jiné zájmy. V interaktivní integraci se objevují různé vztahy, ať už partnerské, tak přátelské. Zahrnuje to i sociální síť v nové zemi. Jde o to, aby cizinci nebyli segregováni. V identifikační integraci jde o sounáležitost a o identifikaci se v různých rovinách na novou zemi. Za úspěšnou integraci lze považovat integrace do všech těchto dimenzí. Je zřejmé, že cizinec z první generace se bude do společnosti začleňovat hůře než osoba ze druhé či třetí generace. Je to způsobeno tím, že první generace prožila velký kus svého života v rodné zemi, kdežto druhá generace si ani nemusí pamatovat, že se narodila jinde. Pro podporu integrace cizinců jsou v České republice postavena Centra na podporu integrace cizinců. Tato centra jsou v každém kraji a obstarávají integrační služby cizincům žijícím legálně v ČR, zejména ze třetích zemí (MVČR, 2024d).

Jsem přesvědčena, že když se přijme fakt, že cizinci pochází z jiných zemí, kultur a mají vlastní zvyky, tradice nebo jiné odlišné věci, které chtějí i tady dodržovat, bude integrace pro ně jednodušší. Myslím si, že mnoho občanů České republiky by v cizí zemi chtělo také dodržovat vlastní zvyky, tradice, chovat se podle své vlastní morálky a svého přesvědčení. Toto se bezpochyby nevztahuje na chování, které by bylo v rozporu se zákonem nebo by důsledkem tohoto chování byl zásah do práv či svobod jiného člověka.

S integrací se bez pochyb pojí i pojem inkluze. Inkluze při sociální práci s cizinci se může označovat jako opatření chránící předsociálním vyloučením osoby. Pokud již dojde k sociálnímu vyloučení, dá se inkluze použít i v tomto případě, kdy člověka zařadíme zpět do společnosti. Znamená to, že každý má právo na to být zahrnut do vzdělávání, do zaměstnání,

kde se zaručuje minimální příjem a do systému sociální pomoci (Matoušek, 2008, s. 77-78). Inkluzi jde o snahu nevyčleňovat rizikové skupiny ze společnosti, ale zaintegrovat je. Inkluze tak vnímá odlišnosti jako něco, co je přirozeně dané. Cílem inkluze je podporovat rovné šance pro všechny bez ohledu na jinakosti. Jde tak o zapojení do plnohodnotného života všechny osoby bez ohledu na známky odlišnosti. Inkluze se zaměřuje na vytváření prostředí, které všem garantuje rovný přístup a respekt všech, kdežto integrace klade důraz na začleňování do společnosti domácího obyvatelstva (Inkluze, [b.d.]). Právě díky mezikulturnímu porozumění se zmírní riziko sociálního vyloučení cizinců a budou mít stejné příležitosti k veřejným a využitelným zdrojům.

Pro pochopení, kdo vlastně cizinec je, využívám definici podle Dohnalové (2012, s. 6) „Termín cizinec je legislativní povahy, na rozdíl od termínu migrant, který neodkazuje k pobytovému statusu, nýbrž k jeho ne tuzemskému původu.“ Podle §1 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, se cizinec definuje jako „osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“ Z této definice vychází, že se cizinci ještě rozdělují podle svého původu. Proto jsou tři typy cizinců: občané Evropské unie, rodinní příslušníci občanů Evropské unie a občané třetích zemí.

V této úvodní kapitole jsem představila téma, o kterém píšete svoji práci. Uvedla jsem myšlenky, které považuji za nezbytné pro mezikulturní porozumění. Právě díky mezikulturnímu porozumění mají cizinci vyšší šanci se zaintegrovat do přijímající společnosti. Mezikulturní porozumění totiž podporuje pochopení všech kultur a tím nastává přijetí všech lidí bez ohledu na jeho původ, barvu pleti aj. Popsala jsem multikulturalismus, integraci a inkluzi, protože v tom vidím vztah. Vztah mezikulturního porozumění a integrace vnímám tak, že na sebe mají vliv a vzájemně se posilují. Díky konceptu mezikulturního porozumění společnost bude znát odlišné kultury, což je potřebné pro integraci cizinců. Dalším důležitým milníkem, který v mých očích umožňuje mezikulturní porozumění je vytváření vazeb s českými obyvateli. Sociální síť mezi cizinci a občany ČR je klíčová pro integraci cizinců. Prostřednictvím těchto interakcí se cizinci budou cítit společensky přijímáni. Mezikulturní porozumění však podporuje i inkluzi cizinců. Čeští občané budou rozumět kulturním odlišnostem, to povede takovému výsledku, který garantuje vnímání cizinců, tedy v jejich očích odlišnosti, jako něco přirozeně daného. Zásluhou toho se zmírní diskriminace cizinců a ti budou mít možnost se začlenit do plnohodnotného života a možnost využívat všechny dostupné zdroje.

2 Vztah českých občanů k cizincům

Tato kapitola se bude zaměřovat na vztah českých občanů k cizincům. Vnímám to jako důležité pro zjištění současného stavu vztahů, od kterých se lze odrazit při budování mezikulturního porozumění. Vědomost vzájemných vztahů taktéž pomáhá identifikovat předsudky, které po odstranění snižují sociální napětí a podporují integraci cizinců.

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR vedlo šetření, kde se dotazovali české společnosti na přítomnost cizinců v České republice. Polovina respondentů oznámilo, že příchozí cizinci do České republiky představují pro českou společnost problém. Avšak 35 % lidí si toto tvrzení nemyslí. Na otázku, zda cizinci představují problém na území svého bydliště nastal pokles. Pouze 24 % dotazujících si myslí, že cizinci představují problém. Přesný opak vyjadřuje 59 %. (CVVM, 2023). Z výzkumu je viditelné, že si velká část lidí myslí, že pro celou Českou republiku jsou cizinci problém. Avšak co se týče místa svého bydliště, nastal pokles tohoto tvrzení. Z toho plyne, že názor na cizince českými obyvateli je pozitivnější, pokud jsou spolu v bližším kontaktu. Tím jsem si utvrdila, že v případě seznámení se cizince s českým občanem, je mezikulturní porozumění a následná integrace cizinců do přijímající společnosti snadnější, jelikož se zmírňují předsudky.

Analytický ústav STEM prováděl výzkumy o české společnosti a cizincích. Z výzkumu z roku 2015 na téma tolerance českých občanů k cizincům se ukázalo, že 69 % respondentů spíše nesouhlasí nebo zcela nesouhlasí s tvrzením, že každá etnická skupina by mohla žít podle svých vlastních zvyků a tradic. Dalším výsledkem bylo, že 56 % dotazovaných souhlasí s faktem, že se česká veřejnost dívá na cizí státní příslušníky s pobytem v ČR s předsudky a zaujatostí (STEM, 2015). Další zjištění, které vyvstalo z výzkumu zabývajících se rozpory a napětím mezi různými sociálními skupinami bylo, že 66 % tázaných vnímá napětí mezi Čechy a cizinci. Jednalo se tak o dvojici skupin s nejvyšším procentuálním počtem. Dalšími skupinami v průzkumu byly např. bohatý a chudý nebo mladí a staří lidé (STEM, 2017). V roce 2023 stejný analytický ústav prováděl průzkum v české společnosti ohledně ochoty občanů ČR mít za sousedy cizince. Výsledek byl takový, že 50 % a více respondentům by nevadilo mít za souseda cizince pocházejícího z vyspělé země. Na konci žebříčku se pak nacházely národnosti, které jsou kulturně odlišné (STEM, 2023).

Zásluhou těchto výzkumů je zřejmé, že pro zmírnění napětí mezi českou populací a cizinci je budování mezikulturního porozumění na místě. Myslím si, že v případě znalosti odlišných kultur, zvyků a tradic by české populaci nevadilo, že cizí státní příslušníci žijící v ČR žijí podle svých už zakořeněných zvyků. Jsem přesvědčena, že v tom hrají velkou roli právě předsudky, které společnost vlastní. Přítomnost předsudků potvrzuje i výzkum z roku 2017. Právě proto je potřeba rozšířit mezikulturní porozumění, díky kterému se vytváří soudržné a souladné prostředí, kde se všichni budou cítit přijímáni.

3 Sociální práce s cizinci

Tato kapitola se zabývá sociální prací s danou cílovou skupinou. Nejprve ale řeknu něco stručného o sociální práci.

3.1 Sociální práce

Obecně sociální práce má mnoho definic, které se postupně vyvíjely. Globální definice sociální práce, která byla v roce 2014 schválena Valnou hromadou IFSW (International Federation of Social Workers) a Valnou hromadou IASSW (International Association of Schools of Social Work) zní takto: „*Sociální práce je profese založená na praxi a akademická disciplína, která podporuje sociální změnu a rozvoj, sociální soudržnost a posílení a osvobození lidí. Principy sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní odpovědnosti a respektu k rozmanitosti jsou pro sociální práci klíčové. Sociální práce, která se opírá o teorie sociální práce, společenských věd, humanitních věd a domorodých znalostí, zapojuje lidi a struktury do řešení životních výzev a zlepšování blahobytu. Výše uvedená definice může být rozšířena na národní a/nebo regionální úrovni.*“ (IFSW, 2024) Podle Navrátila a Musila se sociální práce lze definovat na základě sociálního fungování. Navrátil říká, že sociální práce je profesionální aktivita zabývající se zvýšením nebo navrácením sociálního fungování člověka. Také se zaměřuje na vytváření společenských podmínek, které směřují k tomuto cíli (Navrátil, 2001, s. 12).

3.2 Sociální práce s cizinci

Sociální práce s cizinci je specifická. Právě cizinci jsou od jiné klientely sociální práce odlišni třemi základními prvky: právním statutem, kulturou a odloučením od původních sociálních vztahů. **Právní status** v tomto případě je fakt, že cizinci mají jiná práva a povinnosti než příslušník majoritní společnosti. Díky jiné **kultuře** se v sociální práci musí pečlivě vybírat přístupy, s jakými s touto cílovou skupinou pracovat. V tom je zahrnut i jazyk, kdy zde je možnost využití tlumočnicka. **Odloučením od původních sociálních vztahů** znamená, že klient opustil zázemí, na které byl zvyklý, a to má dopad na jeho sociální fungování v nové společnosti (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 314-315). Cizinci, kteří uprchli ze své země ať už nuceně nebo dobrovolně, by neměli být vystaveni do role oběti. Musíme si uvědomit, že každý člověk má schopnost se s nepříjemnými situacemi nějakým způsobem vypořádat (Günterová, 2005, str. 339). Při práci s touto cílovou skupinou se musí brát zřetel na jejich psychickou

stránku, kdy mohou být velmi vystresovaní a traumatizovaní. Z toho důvodu se musí dodržovat trpělivost a empatie. Nemůže se zapomínat na klientovu minulost, jeho zkušenosti a zážitky. Proto je nutné dát klientovi prostor na popsání jeho pocitů a myšlenek (Günterová, 2005, str. 339). Při sociální práci s cizinci je potřebná spolupráce s profesionály z jiných oborů. Nejčastěji se však spolupracuje s právníky a psychology. S právníky pro právní poradenství, které je možné i bezplatné, však jen v nevládních organizacích. Pomoc od psychologa je vhodná pro zážitky z minulosti, které mohou představovat různá traumata anebo pro stresové situace, kterým cizinci často čelí v přítomnosti (Günterová, 2005, str. 340). Ne vždy se stává, že klient chodí k sociálnímu pracovníkovi opakovaně. Jsou případy, kdy klient přijde s prosbou, je mu poskytnuta konkrétní informace a on odejde a už se nevrátí, protože potřeboval pomoc jen v danou chvíli. Někteří se však vrací stále dokola, protože mají zájem o více informací nebo potřebují pomoci s více oblastmi (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 316).

Mnohdy má sociální práce s cizinci formu poradenství. Kdy pracovník předává klientovi informace nebo kontaktuje jiné služby. Poradenství se orientuje na oblasti zaměstnání, bydlení, vzdělávání, samostatně výdělečnou činnost, sociálního zabezpečení a na oblast zdravotní, která obsahuje zdravotní pojištění. Samozřejmě zde nesmí chybět záležitosti týkající se pobytu. Málodky se stane, že sociální pracovník zastupuje roli terapeuta. To dělá většinou pouze v případě, kdy se jedná o žadatele o mezinárodní ochranu nebo v situaci, kdy má klient traumata. Reformní model se využije pouze s přihlédnutím na společnost a stát. Sociální pracovník se také snaží vytvářet vhodné podmínky, které by mohly zajistit integraci cizinců do společnosti. To může zahrnovat setkávání této cílové skupiny se společností, informovanost společnosti a její podporu k otevřenosti k cizincům (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 316).

Klíčový je první kontakt s klientem. Je zásadní se seznámit nejen s ním, ale i s prostředím, ze kterého do nového prostředí přichází. Ovšem toto je občas zkomplikováno tím, že cizinec nemusí rozumět českému jazyku. Proto zde hraje významnou roli i neverbální komunikace, jako například jeho gesta, mimika, úsměv apod. (Maslen, Brnula, 2004, str. 87).

Od sociálního pracovníka, který pracuje s touto cílovou skupinou je žádoucí, aby měl interkulturní kompetence. Pod tímto pojmem si můžeme představit, že sociální pracovník bude způsobilý k tomu chápat odlišnou kulturu klienta, svojí vlastní kulturu, okolnosti, které ovlivňují klientovo chování a těmto všem faktorům uzpůsobí své chování vůči cizincům (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 315). Sociální pracovník má mnoho rolí, které při své práci zastává. Může se stát poskytovatelem informací, ochráncem klientových práv a kontaktem mezi cizincem a společností. (Günterová, 2005, str. 333) Dá se říci, že je prostředkující osoba mezi cizincem, společností, do které jsou přijímáni a státem. Jeho hlavním úkolem je rozvíjet jeho sociální fungování, jeho zapojování se do společnosti ve všech dimenzích (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 315). Práce s klientem má vypadat tak, že se naučí samostatnosti a soběstačnosti, nikoliv, aby byl na pracovníka závislý. Role pracovníka je průvodce, který klade důraz na silné

stránky klienta. Je důležité si uvědomit, že hlavním aktérem je klient (Zogata-Kusz, Mega, 2022, str. 317). Pro efektivitu pomoci se od sociálního pracovníka očekává znalost českých zákonů, právních předpisů, českého prostředí. Měl by také umět nějaký cizí jazyk a znát kulturu jiných zemí. Díky tomuto předpokladu pracovník prokáže klientovi a jeho krajině uznání a tím by se mohl zpevnit jejich vztah (Günterová, 2005, str. 333). Sociální pracovník pracující jako specialista při správě uprchlických zařízení poskytuje sociálně právní poradenství, vede pracovníky azylových zařízení pomocí pracovních postupů anebo koncipuje osnovy pro práci s jednotlivcem, skupinou či komunitou (Arnoldová, 2011, str. 228). Právě sociální práce s komunitou – přijímající společností je základ pro sociální fungování cizinců. Sociální práce s komunitou v širším slova smyslu značí sociální činnosti zajišťujících lidem přístup k aktivitám nutným pro každodenní život. Pojmem komunita je v tomto případě označení pro etnické skupiny (Šťastná, 2016, s. 8-9). Rozvoj komunity má za cíl pozitivní sociální změnu, na které se podílejí samotní členové komunity – cizinci (Šťastná, 2016, s. 12). Při komunitních projektech je nezbytná aktivní účast cizinců, ale také společnosti (Šťastná, 2016, s. 33). Sociální pracovník pracující s komunitou cizinců nevyhnutelně spolupracuje s více organizacemi či ostatními odborníky. Všichni takové instituce mají schopnost kultivovat veřejné mínění a motivovat společnost k připojení se do řešení situace (Šťastná, 2016, s. 95).

Sociální práce pro budování mezikulturního porozumění mezi společností a cizinci je nesmírně důležitá. Sociální pracovník v rámci mezikulturního porozumění může podporovat projekty, které propojují cizince a majoritní společnost. Tyto projekty povzbuzují spolupráci mezi majoritními občany a nově příchozími. Dalším milníkem sociální práce v této oblasti je odstranění bariér, předsudků či stereotypů. Různé osvěty tak podporují porozumění odlišným kulturám navzájem. V neposlední řadě se také skrze sociální práci utvářejí vhodné podmínky právě pro porozumění a následnou součinnost.

4 Etická východiska v sociální práci

Povinnost sociálního pracovníka je řídit se etickým kodexem. Sociální pracovníci mají etickou zodpovědnost vůči svým klientům, ale také vůči sobě samým, pracovišti, kolegům, společnosti a profesi. (Mátel, Mališková, 2016, str. 4) Z etického kodexu Společnosti sociálních pracovníků ČR vyberu pravidla etického chování ve vztahu ke klientům, které mi připadají pro práci s naší cílovou skupinou jako relevantní.

Sociální pracovník respektuje každého člověka stejně, bez ohledu na jeho původ, rasu, vyznání, barvu pleti a mateřský jazyk. Sociální pracovník má respekt k právu seberealizace všech jedinců v takovém měřítku, aby nedocházelo k limitaci stejného práva u jiné osoby. Sociální pracovník hájí důstojnost a lidská práva klienta. Sociální pracovník pomáhá všem klientům se stejným nasazením a zabraňuje tak diskriminace v jakékoliv formě. Zajímá se o všechny zásadní věci, které se klienta týkají. Sociální pracovník povzbuzuje klienty k využívání všech dostupných zdrojů – služby a dávky. Sociální pracovník v případě, že nemůže s klientem pracovat, poskytuje informace o jiných způsobech pomoci. Sociální pracovníci se řídí i podle Všeobecné deklarace lidských práv, Charty lidských práv Spojených národů a Úmluvou o právech dítěte. Dále pak Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími (Společnost sociálních pracovníků ČR, 2006). Pokud se sociální pracovník těmito dokumenty neřídí, může nastat etický problém či etické dilema. Etický problém většinou vznikne, pokud se pracovník rozhodne podle svých hodnot, a ne podle toho, jak by se měl rozhodnout podle etického kodexu. Etické dilema nastává ve chvíli, kdy je možnost více řešení najednou v dané situaci, ale tyto možnosti předurčují rozpor morálních principů. V tu chvíli ani není jasné, které rozhodnutí je akceptovatelnější. Vždy záleží na osobnosti sociálního pracovníka, na jeho hodnotovém žebříčku a na zkušenostech, které má (Nečasová, 2001, str. 6-7). Podle Thompson (2004, str. 13) se etika dělí na čtyři základní přístupy: deskriptivní etika, normativní etika, metaetika, aplikovaná etika. **Deskriptivní etika**, která nemá za úkol zjišťovat, co je správné a co ne. Pouze konstatuje určitou situaci. Popisuje tím morální hodnoty a rozhodnutí dané společnosti. **Normativní etika**, která se snaží ptát na otázku, zda je chování správné či nikoliv. **Metaetika** navazuje na normativní etiku a její otázku rozvíjí. Co vlastně znamená, když je něco správné? **Aplikovaná etika** zkoumá rozhodnutí pomocí různých teorií etiky.

4.1 Etika při podpoře integrace cizinců prostřednictvím mezikulturního porozumění

Etika při práci s cizinci je velmi potřebná. Už jen z toho důvodu, že cizinci přichází z různých koutů světa a jejich kultura je velmi rozmanitá. Při budování mezikulturního porozumění je zapotřebí etické chování, aby nedocházelo k diskriminaci či nevhodnému chování. Proto by

pracovník v oblasti sociální práce měl znát svoje hranice, předsudky (vůči rozdílnosti), zvyklosti a hodnoty, které mají jiné kultury (Maslen, Brnula, 2004, str. 98-99).

Při práci s cizinci by se mělo všimnout předsudků, diskriminace, různých stereotypů, komunikačních odlišností společnosti a snažit se vůči nim vymezit, aby byla zachována etika.

Předsudky většinou člověk nevnímá. Často vycházejí ze sociokulturního prostředí, ve kterém byl člověk vychován. Tyto představy či myšlenky negativně deformují vidění cizinců. Diskriminace vyplývá právě z předsudků. Pokud člověk nedokáže svoje předsudky skrývat, nastává situace, kdy proti cizinci jedná diskriminačně. Jestliže společnost toto chování akceptuje, dochází k sociálnímu odloučení až k extrémnímu způsobu chování. Stereotypy se nachází v každé kultuře. Etnické stereotypy jsou úhly pohledu na jinou etnickou skupinu. Většinou je to dlouhodobého charakteru a může to vyústit právě k diskriminaci. Komunikační odlišnosti samozřejmě souvisí s kulturou. Pokud spolu komunikují dva lidé, kteří jsou z různého národa, každý vnímá komunikaci jinak, a to podle své vlastní kultury. Proto bychom měli být schopni interkulturní komunikace a znát specifika komunikace jiných kultur.

V zájmu zmírnění nebo dokonce odstranění předsudků se může používat technika „hypotéza kontaktu“. Tato teorie spočívá v tom, že kontakt mezi lidmi s odlišnými kulturami musí být dobrovolný, musí ho podporovat nějaká organizace a toto setkání musí mít nějaký cíl. (Kutnohorská, Cichá, Goldmann, 2011, str. 125-127) Při mezikulturním porozumění a tím úspěšnou integrací cizinců do přijímající společnosti lze definovat dvě etická východiska. Jedná se o kontributivní spravedlnost jako etické kritérium integrace a integrační politiky a o uznání jako předpoklad integrace (Štica, 2014, str. 77) **Kontributivní spravedlnost** se předpokládá tehdy, pokud se bere jako potřeba pro integraci cizinců sociální participace. Jde tedy o morální povinnost každého cizince začlenit se do společnosti a aktivně se zapojit do rozvoje společenského dobra. Na druhou stranu ale musí společnost poskytnout podmínky, aby tato participace mohla fungovat. Mezi takové podmínky může patřit právo na vzdělání, spravedlivý přístup k právům politickým, na trh práce, přístup k vhodnému bydlení. V neposlední řadě se to také týká vzájemného pochopení lidských práv (Štica, 2014, str. 77-78). Druhé etické východisko, **uznání jako předpoklad integrace**, se také opírá o vzájemného pochopení lidských práv. Tím, že je každý člověk vnímán jako člověk, který má nezcizitelná práva, dostává se mu uznání, i když je něčím odlišný. Zahrnuje to také otevřenost k jiným kulturám a poznání jich. S tím souvisí úmysl cizinců učit se nový jazyk a respektovat hodnoty dané společnosti (Štica, 2014, str. 77-78).

Pro mezikulturní porozumění je etika nezbytná. Díky dodržování etického chování se mezi obyvateli České republiky a cizinci vytváří důvěra, spolupráce a respekt. Mezi další důležité prvky etiky, které mezikulturní porozumění potřebuje je vzájemná inspirace a vzájemné obohacování se.

5 Teorie a metody sociální práce

V této kapitole se zaměřím na propojení teorií a metod sociální práce s tématem mé práce. Představím zde několik teorií a metod, které lze v rámci budování mezikulturního porozumění – integrace cizinců do přijímající společnosti využít.

5.1 Antiopresivní přístup

Antiopresivní přístup je metoda používající se v sociální práci za účelem zabránění znevýhodňování určitých skupin. Toto postavení do nevýhodné pozici se může dít vinou pohlaví, sexuální orientace, rasových předsudků či postižení. Antiopresivní přístup (dále AOP) se zakládá na konceptu práv a spravedlnosti. Rozebírá zdroje a formy útlaku, nabízí řešení a uplatňuje je s aktivní účastí všech, kterých se tato okolnost týká (Matoušek, 2008, str. 26). S ohledem na mocenské vztahy zraňující menšinové skupiny či jednotlivce je klíčové téma moci, která není ve společnosti rozdělena rovným dílem. Cílem AOP je snížit její nevyváženost, ideální by bylo úplné odstranění. Dále cílí na omezení, oslabení či eliminaci diskriminace a útlaku, a to hlavně kritikou rasismu a dalších forem diskriminace i oprese. Právě diskriminace a útlak mají vliv na lidskou důstojnost. Přibývající zájem o AOP se přikládá k potřebě multietnických společností v Evropě a v Americe. Tam byli obyvatelé vystaveni výbušným sociálním problémům, které se zrodily ve vztazích mezi převažujícími společnostmi a převážně etnickými menšinami. Tyto konflikty jsou nyní však všude ve světě a stávají se citlivým tématem (Matoušek a kol., 2013a, str. 92). AOP však nechce pouze specifickou pomoc, ale vyžaduje změny na systémové úrovni (Fabián, 2021, str. 102).

Tato metoda je určena spíše pro sociální pracovníky. Jedním z důvodů je ten, že stojí mezi svým klientem a společností. Pokud nebere v potaz, že se diskriminace a útlak děje, klientům, v tomto případě cizincům, nikdy nemůže poskytnout svoje služby efektivně. Jakmile nastane situace, kdy nepozná, že je cizinec v nevýhodném postavení a je vystaven nějakému omezení, může mu více ublížit než pomoci (Matoušek a kol., 2013a, str. 93). V opačném případě může sociální pracovník cizince zmocnit k tomu, aby měli větší kontrolu nad svým životem a řídili si ho sami. Bohužel tomuto ideálnímu stavu často společnost brání. Proto jsou na místě impulsy, které by měli podpořit sociálního pracovníka, aby přemítal aspekty moci pro pozitivní dopad na život cizince. V tom ale hraje roli, zda sociální pracovník rozpozná diskriminaci, vidí příčiny tohoto chování a dokáže proti tomu čelit (Matoušek a kol., 2013a, str. 95). Zmocňováním pomáháme klientovi se vhodným způsobem vůči diskriminaci ohradit (Matoušek a kol., 2012, str. 239). Je nevyhnutelné, aby cizincům nebyla brána nebo omezována práva. Proto by se

sociální práce měla zabývat rovnými příležitostmi pro všechny. Je ale samozřejmé, že se na tom musí cizinec podílet (Matoušek a kol., 2012, str. 238-239).

Existuje několik typů AOP, které lze využít při multikulturalismu. Jedním z nich je asimilační přístup. Tento způsob je založen na tom, že cizinec přijme kulturu nové země a přizpůsobí tomu celý svůj životní styl. V tom se skrývá riziko kulturního deficitu. Sociální pracovník se však snaží nabídnout klientovi využití všech dostupných zdrojů, i těch, který souvisejí s jeho kulturním zázemím. Liberální pluralismus klade důraz na rovné příležitosti. Pro cizince to je důležitým aspektem pro hledání zaměstnání, bydlení apod. Kulturní pluralismus zastává názor, že je možnost, aby žilo více kultur vedle sebe. Pro mezikulturní porozumění a integraci cizinců by to znamenalo, že společnost bude oceňovat jejich kulturu a cizinci zase kulturu společnosti bez jakéhokoliv odmítání (Denney, Gould, Jenkins, 2012, str. 240-241). Stoupenec za asimilaci se snaží cizincům poskytovat prostředky, dovednosti a znalosti, aby zvládli podmínky v jejich novém prostředí. Zastánci liberálního pluralismu pomáhají prosazovat cizincům jejich rovnoprávnost (Matoušek a kol., 2012, str. 290).

5.2 Ekologická perspektiva

Sociálně ekologická teorie staví na základu, že člověk nemá protilehlé postavení s jeho prostředím, ale je součástí prostředí (Matoušek a kol., 2013a, str. 74). Jde o to, že pomáhat jedinci můžeme působením na jeho okolí. Protože jedinec a okolí se vzájemně ovlivňují. Tato perspektiva přispívá lidem k vytváření svého prostředí a k vnímání, že jsme prostředím formováni (Fabián, 2021, str. 105-106). V této metodě jde hlavně o neoddělenost mezi klientem a jeho sociálním prostředím, jeho světem (Matoušek a kol., 2012, str. 251). Sociální ekologií se zabýval Bronfenbrenner, který rozeznává mikrosystémy, mezosystémy, makrosystémy, a exosystémy. Mikrosystém zahrnuje nejbližší osoby klienta, aktivity a interpersonální vztahy, ve kterých se vyvíjí. Mezosystém pojímá vztahy mezi dvěma prostředími, na kterých se aktivně podílí. Makrosystém je prostředí, ve kterém není klient jako účastník, ale toto prostředí ho ovlivňuje a má v něm nějaké postavení. Exosystém líčí události, které se dějí v jednom, či více prostředích, a tyto události ovlivňují, co se odehrává v klientovým prostředí (Matoušek a kol., 2012, str. 249-250). Cílem tohoto přístupu je podpora růstu a rozvoje klienta, upevňování adaptace do prostředí, z tohoto prostředí odstraňovat překážky, které blokují adaptaci a schopnost odpovědět na potřeby lidí (Mátel, 2019, str. 129).

Za té podmínky, že se cizinec objeví v novém, pro něho neznámém prostředí, může nastat problém. Alespoň to tak já vidím a vnímám. Přeci jen byl zvyklý na něco jiného než na Českou republiku. Je pro něho obtížné se sám integrovat. V tomto procesu pocítuji důležitou roli sociálního pracovníka. On totiž zná zákony, politiky (např. azylovou politiku, bytovou politiku, politiku zaměstnanosti apod.) a obecně systém své země. Proto se může snažit podporovat cizincův rozvoj, adaptaci a odstraňovat bariéry z prostředí, které by mu mohli zabránit v úspěšné integraci, např. diskriminační chování. Jak uvádí Navrátil (2001), vztah člověk-

prostředí je aktuální poměr mezi klientem a jeho potřeby a sociálním prostředím. Toto prostředí může být příznivý, minimálně příznivý a nepříznivý. Adaptace se dají vyjádřit jako aktivity směřující ke změně prostředí (i odchod do nového prostředí) či ke změně lidí. Je vhodné dbát na stresory, které klienti mohou mít, protože díky nim se klient snadno bude cítit ve stresu. Proti nim však mohou bojovat mechanismy zvládnání. Úspěšné zvládnání však hodně záleží na osobních a environmentálních podmínkách, ale také má pozitivní vliv na vztah člověka s prostředím. Tento vztah by měl být angažovaný, kdy by cizinec utvářel a udržoval zdravé vztahy a tím by měl pocít sounáležitosti. Je nepostradatelné, aby fungoval koncept životní dráhy, který se zabývá bio-psycho-sociálním vývojem od narození až do konce života. Tento koncept je různorodý, protože pojímá jiné kultury, jiné hodnoty, změny v komunitě apod.

AOP a ekologickou perspektivu při budování mezikulturního porozumění můžeme využít skrze přímý kontakt mezi majoritní společností a cizinci. Zařazení antiopresivního přístupu a ekologické perspektivy do sociální práce s cizinci přináší nestrannou společnost, která uznává kulturní pestrost.

6 Sociální politika

V této kapitole se budu zabývat sociální politikou a propojením sociální politiky s podporou integrace cizinců do přijímající společnosti skrz multikulturním porozuměním.

Pro sociální politiku neexistuje žádné jednotné vymezení. Každý ji může chápat odlišně. Obecně se dá říci, že sociální politika je politika, která směřuje k člověku, jeho dispozicím a k rozvoji jeho životních podmínek, osobnosti a kvality života. Je potřeba se zamýšlet nad tím, co vlastně sociální politika je, co sociální politika sleduje a jaké jsou její principy. Nutností je vnímat sociální politiku jako celek s vnitřními vazbami na společnost, protože na ni je též upoutaná. Proto je jasné, že v každé zemi má jiná specifika (Krebs, 2015, str. 17-19). Sociální politika může být také pojatá jako disciplína, která se zaměřuje na tvorbu a realizaci politik ovlivňující vztahy mezi jedinci a jejich sociálních podmínek. Další používající vymezení je, že sociální politika představuje zásady mířící k odstraňování či zmírňování problémů společenského života. Tím se vytváří snaha zvyšovat kvalitu způsobu života (Svobodová, 2002, str. 6-7).

6.1 Sociální politika při integraci cizinců do společnosti

V této podkapitole se budu zabývat využití sociální politiky pro podporu integrace cizinců do společnosti. Vnímám jako důležité, aby cizinci v rámci sociální politiky byli seznámeni s těmito informacemi a tím se mohli integrovat do všech oblastí svého života.

Existuje princip rovnosti, který nahlíží na všechny jedince jako na sobě rovné a tím splňuje podmínku důstojnosti. V tomto principu se nedovoluje diskriminace a posilují se rovné podmínky pro všechny bez ohledu na rasy, národnosti a orientaci v jazycích, kulturách a náboženstvích. Usiluje se tedy o rovné chování ke všem ve společnosti, na trhu práce, v ekonomických činnostech, při přístupnosti poskytovaných služeb a při možnosti vzdělávání (Tomeš, 2011, str. 18-19). Zákaz diskriminace je výchozím bodem rovnosti. Diskriminace se objevuje z různých důvodů, jako například rasa, národnost či jazyk (Tomeš, 2011, str. 23-24). Přesně tento princip vidím jako nezbytnost pro budování mezikulturního porozumění a tím i integraci do společnosti. Cizinci se tak zintegrují do všech oblastí jejich života.

Všichni cizinci, vykonávající zaměstnání na území České republiky, bez ohledu na druhu pobytu, kteří splnili požadovanou dobu pojištění mají nárok na dávky z nemocenského pojištění. Tyto dávky jsou nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, dávky otcovské poporodní péče, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, ošetřovné a dlouhodobé ošetřovné (Zákon č. 187/2006 Sb.). Důchodové pojištění obsahuje starobní důchod, invalidní důchod, sirotčí důchod, vdovský a vdovecký důchod. Podmínka získání těchto finančních příjmů je účast na pojištění. S tímto předpokladem vzniká cizincům nárok. Výjimka se dělá při vzniku nároku na invalidní důchod ve III. stupni, kdy musí mít cizinec trvalý pobyt na území České

republiky (Zákon č. 155/1995 Sb.). Dobrovolné penzijní připojištění si klade za cíl zákaz diskriminace vůči národnosti, rase atd. Proto se cizinec starší 18 let může rozhodnout toto připojištění využívat a podepsat smlouvu s jakýmkoliv penzijním fondem (Zákon č. 42/1994 Sb.).

Sociální služby patří do pilíře sociální pomoci. Moje vybraná cílová skupina využívá především služby sociálního poradenství. Toto poradenství se dělí na základní a odborné. Základní sociální poradenství je povinen podat každý sociální pracovník nebo poskytovatel sociální služby. Nabízí informace, které lze využít při řešení klientovy nepříznivé životní situace. Odborné sociální poradenství se poskytuje pro konkrétní potřebu klienta a to tak, že obstarává kontakt se společenským prostředím, provádí sociálně terapeutické činnosti a pomáhá klientovi uplatňovat jeho práva a snaží se obstarávat jeho osobní záležitosti (Zákon č. 108/2006 Sb.). V kontextu sociální práce s cizinci tuto službu poskytují například Centra pro integraci cizinců. Příspěvek na péči se může podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, poskytnout cizincům, kteří patří do okruhu oprávněných osob podle §4 odst. 1 písm. a) – p) zákona č. 108/2006 Sb. Sociální služby mohou využívat cizinci stejně jako osoby oprávněné k pobírání příspěvku na péči, s výjimkou osob, kteří jsou uvedeny v §4 odst. 1 písm. n) - p) zákona č. 108/2006 Sb., ale podmínka bydliště v ČR je tady neplatná. Dále občané Evropské unie a má déle než 3 měsíce hlášen pobyt v ČR a jejich rodinní příslušníci, kteří mají též déle než 3 měsíce povolen pobyt v ČR (Zákon č. 108/2006 Sb.).

Sociální dávky v tomto pilíři jsou podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. Na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení mají nárok osoby, kteří mají v České republice trvalý pobyt, mají uznaný azyl nebo doplňkovou ochranu a má pobyt v České republice. Dále cizinci bez trvalého pobytu v ČR, ale toto právo jim dává mezinárodní smlouva a jeho bydliště je opět v České republice. Další oprávněná osoba je občan Evropské unie, který má bydliště na území České republiky, které trvá déle než 3 měsíce nebo rodinný příslušník občana Evropské unie, který je hlášen v ČR déle než 3 měsíce. V neposlední řadě tyto dávky může využít cizinec, který má trvalé bydliště na území jiného členského státu EU a jeho rodinný příslušník, pokud mají povolen dlouhodobý pobyt v České republice (Zákon č. 111/2006 Sb.). Dále mohou pobírat příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádnou okamžitou (Zákon č. 111/2006 Sb.).

Oprávněný okruh cizinců pro dávky ze státní sociální podpory jsou cizinci, kteří mají vyřízen trvalý pobyt na území ČR a mají zde i bydliště. Dále cizinci, kteří jsou hlášeni k pobytu v České republice, vyjma žadatelů o udělení mezinárodní ochrany pobývajících v pobytových středisku. Cizinci, kteří se narodili v ČR a jsou na území ČR hlášeni, vyjma žadatelů o mezinárodní ochranu ubytovaných v pobytovém středisku do 1 roku jejich věku. Nezletilí cizinci, kteří jsou na území ČR svěřeny do náhradní rodinné péče nebo ústavní péče. Cizinec, který má trvalé bydliště na území jiného členského státu EU a jeho rodinný příslušník, pokud mají povolen dlouhodobý pobyt v České republice. Držitelé doplňkové ochrany, cizinci

s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckým či výkonu zaměstnání, které dožaduje vysokou kvalifikaci. Cizinci se zaměstnaneckou kartou, cizinci zaměstnaní v ČR nebo cizinci, kteří jsou evidováni na Úřadu práce, ale předtím alespoň 6 měsíců na území ČR byli zaměstnaní a mají dlouhodobý pobyt. V neposlední řadě osoby, kterým to umožňují předpisy Evropské unie (Zákon č. 117/1995 Sb.). Dávky, které sem patří a cizinci je mohou pobírat jsou příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné (Zákon č. 117/1995 Sb.).

6.1.1 Bytová politika

Bydlení je součástí základních životních potřeb člověka. Proto každý potřebuje nějaký byt či dům, kde bude mít prostor na odpočinek, na rodinný život, na osobní hygienu, zajištění potravy a ochranu na nepříznivé vlivy, včetně kontaktů s jinými osobami (Jirásková, Tomanová, 2014, str. 57). A přesně toto potřebuje i cizinec.

Bytová politika vytváří podmínky pro výkon bytového trhu a určuje pravidla poptávky a nabídky pro bydlení (Krebs, 2015, str. 407). Pro bytovou politiku je primární, aby zajišťovala fungování trhu s byty, včetně právních úkonů, zvyšovala finanční dostupnost, navyšovala nabídky bydlení včetně kvality, sledovala trh s byty a uplatňovala nediskriminační pravidla (Jirásková, Tomanová, 2014, str. 58).

6.1.2 Zdravotní politika

Každý cizinec, který pobývá v České republice musí mít zdravotní pojištění. V ČR jsou zdravotnické služby hrazené většinou z veřejného zdravotního pojištění. Cizincům ze třetích zemí, kteří nejsou účastníky veřejného zdravotního pojištění, jsou tyto služby umožňovány přes komerční pojištění nebo mezinárodních smluv, a to v souvislosti na situaci každého jedince (Cizinci v České republice, [b.d.]c). Při integraci cizinců do společnosti je nezbytné, aby věděli o zdravotní politice v České republice. Musí se počítat s tím, že v každé zemi se stát angažuje odlišně. Je to dáno s odlišnostmi ve společenském uspořádání, v ekonomické úrovni, tradicí, kulturou, návyky atd. (Krebs, 2015, str. 345). V České republice je zdravotní pojištění povinné pro všechny osoby. Je důležité říci cizincům, že stát hradí toto pojištění pouze nezaopatřeným dětem, poživatelům důchodů, ženám s peněžitou pomocí v mateřství, jedincům s rodičovským příspěvkem a dalším osobám, které upravuje zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, §7 odst. 1 písm. e) – t).

6.1.3 Vzdělávací politika a politika zaměstnanosti

Je velmi důležité, aby cizinci měli informace o vzdělávací politice. Právo na vzdělání mají totiž cizinci, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dní. Dále osoby s uděleným azylem, s vízou za účelem strpění nebo osoby s dočasnou ochranou (Cizinci v České republice, [b.d.]b). Zde si myslím, že je důležitá inkluze do běžných škol, aby se nestalo, že děti cizinců jsou vzdělávány v segregovaných školách. Je zapotřebí zmínit, že některé vysoké školy umožňují jazykové kurzy pro cizince a různé přípravné programy (Study in Czechia, 2024, [online]). Určitě do této politiky patří také uznávání studia cizinců v České republice, které probíhá na krajském úřadu podle místa pobytu osoby. Je nutné zmínit další vzdělávání pro cizince, kteří si chtějí povýšit svoji kvalifikaci a tím mít lepší postavení na trhu práce (Cizinci v České republice, [b.d.]b). Politika zaměstnanosti zahrnuje i rovné zacházení a zákaz diskriminace. Není tedy možné, aby se s cizinci zacházelo nerovným přístupem a aby mu právo na zaměstnání bylo odebráno z rasového či etnického původu, národnosti, jazyka či náboženského přesvědčení (Zákon č. 435/2004 Sb.). Účastníkem právních vztahů jsou osoby, kteří jsou způsobilí být zaměstnancem včetně cizinců, kteří splňují podmínky stanovené v zákonu č. 435/2004 Sb. Občané EU a jejich rodinní příslušníci mají podle tentýž zákona stejné právní postavení jako občané České republiky. Stejně tak to platí u rodinných příslušníků občanů ČR, kteří nemají českou státní příslušnost ani státní příslušnost státu EU. S tím souvisí fakt, že každý má právo na výběr zaměstnání podle vlastní vůle a zaměstnavatel by neměl chtít informace ohledně jeho náboženského vyznání, národnosti atp. (Zákon č. 435/2004 Sb.).

6.1.4 Integrační politika

Integrační politika pomáhá cizincům se začlenit do hostitelské země a společnosti. Tento proces je ze strany cizince, ale i ze strany občana dané země. Z toho vyplývá, že jsou dvě skupiny, na které integrační politika apeluje: cizinci a občané České republiky.

„Cílem integrační politiky je podporovat začlenění legálně pobývajících cizinců do společnosti a zajistit nekonfliktní a oboustranně přínosné společné soužití mezi cizinci i majoritou, předcházet vytváření uzavřených komunit cizinců, jejich společenské izolaci či sociálnímu vyloučení cizinců. Účelem integračních opatření je působit jako prevence vzniku ekonomicky, sociálně a kulturně rozdělené společnosti.“ (Cizinci v České republice, [b.d.]a).

Integrační politika by měla reagovat na aktuální situaci a potřeby. Proto je nutné, aby se aktualizovaly nové skutečnosti. To provádí Ministerstvo vnitra České republiky. Každý rok vydává aktualizovaný postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců z roku 2016. Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu vyčleňuje pět základních oblastí,

ve kterých je potřeba cizince začlenit. Těmito oblastmi jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, sociokulturní orientace ve společnosti, vztahy mezi komunitami a princip postupného nabývání práv cizinců v návaznosti na postupné získávání vyšších pobytových statusů na území České republiky. (MVČR, 2022, str. 8). Neznalost českého jazyka by mohla překážet mezikulturnímu porozumění. Což znamená, že i v rámci konceptu mezikulturního porozumění je znalost českého jazyka klíčová. Znalost má vliv na intenzitu a hodnotu interakce mezi cizinci a občany ČR. Proto je vhodná účast cizinců na jazykových kurzech. Mezikulturní porozumění je nezbytné i pro ekonomickou soběstačnost. Zásadou porozumění se zajišťuje ochrana před diskriminací, a to usnadní cizincům přístup na trh práce. Důležitým aspektem je však informovanost cizinců o svých právech a povinnostech. Tyto informace mohou poskytnout právě čeští občané, kteří uvidí snahu cizinců se začlenit do společnosti, a tím se můžou snižovat předsudky české společnosti. Sociokulturní orientace ve společnosti napomáhá cizincům porozumět kultuře České republiky. Cizinci mající znalost sociokulturního prostředí ukazují Čechům zájem o kulturu České republiky. Tím se může zvýšit zájem nazpět. Další oblast, která je spojena s mezikulturním porozuměním je rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami. Díky podpoře vzájemné interakce a aktivitám na budování spolupráce mezi cizinci a majoritní společností a zprostředkování mezikulturního dialogu se buduje mezikulturní porozumění (MVČR, 2022, str. 8-14). Významnými zákony, které mají význam pro integraci cizinců jsou zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. V zákoně o azylu jsou informace týkající se žadatelů o mezinárodní ochranu, azylantů a osob užívající doplňkovou ochranu. Zákon dále upravuje státní integrační program určen azylantům a osobám užívajícím doplňkovou ochranu. Tento program zajišťuje individuální podporu vedoucí k ekonomické soběstačnosti, bydlení, zdravotní a sociální péči, vzdělávání, orientaci v prostředí a vytváří dispoziční podmínky k získání znalosti českého jazyka. Dále se v zákoně nachází informace o azylových zařízeních, přijímacích a pobytových střediscích a o integračním azylovém středisku (Zákon č. 325/1999 Sb.).

Dva významní aktéři integrační politiky jsou Centra pro podporu integrace cizinců (CPIC) a nestátní neziskové organizace pracující s cizinci. CPIC poskytují sociální poradenství, češtinu pro cizince a jiné vzdělávací a volnočasové aktivity a dobrovolnický program. CPIC jsou v každém kraji, vyjma Ústeckého, Královéhradeckého a Jihomoravského. V těchto krajích se však nachází jiná integrační centra. Například v Olomouckém kraji funguje CPIC v Olomouci a v Šumperku. Pořádají adaptačně integrační kurzy, online poradenství, ambulantní i terénní sociální poradenství, právní a psychosociální poradenství, kurzy českého jazyka a sociokulturní kurzy (Správa uprchlických zařízení MV, [b.d.]a). Neziskové organizace pracující s cizinci v Olomouckém kraji jsou Arcidiecézní charita Olomouc, Infolinky pro cizince, In IUSTITIA, o.p.s., a La Strada. Tyto organizace poskytují advokacii, asistenční

služby, právní a sociální poradenství nebo telefonickou krizovou pomoc obětem pracovního vykořisťování a obchodu s lidmi (Cizinci v České republice, [b.d.]a).

V této kapitole jsem propojila sociální politiku s mým vybraným tématem. Všechny zmíněné politiky jsou v životě cizince velmi důležité. Bez nich by v České republice nemohli žít plnohodnotný život. Avšak aby znali informace o daných systémech, je zapotřebí mít kontakty, které jim tyto poznatky sdělí. Zaintegrovaní do všech oblastí podporuje právě mezikulturní porozumění. Vede to k nižší míře diskriminace a k sociální pospolitosti. Proto budou mít cizinci rovný přístup ke všem politikám. Integrační politika přispívá k inkluzivnějšímu prostředí. V tomto prostředí jsou všichni lidé pochopeni a cítí se v něm podporováni. Tak se s největší pravděpodobností společnost i cizinci stanou aktivnější v interakci mezi sebou a o to mezikulturní porozumění usiluje.

7 Analýza potřebnosti

Tato kapitola se bude zabývat analýzou potřebnosti projektu soustředěného se na integraci a inkluzi cizinců do společnosti prostřednictvím budování mezikulturního porozumění. Analýza potřebnosti zaměřená na potřebnost tohoto projektu bude zkoumat potřebu mezikulturního porozumění v České republice, díky které bude jednodušší pro cizince se integrovat do nové společnosti.

7.1 Přehled dat

Cílem této podkapitoly je popsat, jakým způsobem jsem shromažďovala potřebná data, ze kterých jsem vycházela pro tvorbu projektu. Prováděla jsem průzkum existujících informací a výzkumných studií. Dále jsem potřebnost zkoumala pomocí dotazníků určených pro sociální pracovníky, cizince a občany ČR. Tento průzkum má pouze ilustrativní charakter. Dotazník byl proveden tak, abych zjistila míru potřebnosti mezikulturního porozumění pro integraci cizinců do společnosti. Získala jsem 48 odpovědí, z toho se 35 dotázaných respondentů shodlo na odpovědi, která potvrzuje, že mezikulturní porozumění pomáhá cizincům a je potřeba tuto schopnost udržovat ve společnosti, což představuje 73 % z celkového počtu respondentů. Cizinci i občané majoritní společnosti, kteří odpovídali, uvedli, že je důležitý styk mezi cizinci a obyvateli ČR pro budování mezikulturního porozumění. Tento styk by měl být osobní a formou zábavy. Sociální pracovníci si myslí, že je potřeba vytvářet nové inovativní projekty, které budou bavit a stmelovat tak kulturu cizinců a kulturu Čechů.

Tato skutečnost byla potvrzena i v rozhorech s Čechem a sociálním pracovníkem pracujícím v organizaci podporující integraci cizinců. Dotazovaný občan České republiky řekl, že by bylo „super“ se dozvědět skrz zábavné aktivity o odlišné kultuře a získat tak kontakty s cizinci. Sociální pracovník souhlasil s myšlenkou vytvoření projektu, který bude koncipován na zábavné bázi a tvořen za účelem budovat mezikulturní porozumění mezi cizinci a občany České republiky. Tato analýza byla užitečná pro zjištění potřeby vytvoření tohoto projektu.

7.2 Příklady řešení dané problematiky

Na úvod kapitoly představím výzkum ohledně předsudečného chování vůči cizincům. Myslím, že toto vědomí je důležité pro utvrzení se v důležitosti budování mezikulturního porozumění. Jeho zásluhou se zmírní předsudky, a to vede k snadnější integraci a inkluzi cizinců do přijímající společnosti.

V roce 2023 bylo podle společnosti In IUSTITIA, o.p.s. spácháno 106 předsudečných incidentů. Z toho 38 trestů bylo provedeno na osobách z důvodu národnosti nebo etnicity. Což je něco málo přes 36 % ze všech incidentů. Z důvodu náboženství potom tři tresty. Tato organizace zajišťuje prevenci předsudečného chování a projevů nesnášenlivosti, kterými může být rasismus, antisemitismus či islamofobie. Násilí na cílovou skupinu cizinců a cizinek je dopouštěno zejména z důvodu vizuální odlišnosti, nepříznivé zkušenosti z historie nebo z fiktivní negativní pověsti. Toto nevhodné chování vůči nim nastává především kvůli omezené integraci (In iustitia, [online]). Dalším výzkumem, který bych zde ráda uvedla je od Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR. Tento průzkum se konal v únoru a březnu roku 2023 a respondenti v něm byli dotazováni, zda nově příchozí cizinci představují problém. Polovina české společnosti trvá na tom, že cizinci pro Českou republiku jako celek problém představují. Pokud se však jedná o cizince v jejich místa bydliště, problém vidí 24 % dotazovaných. Celkově však převažují negativní názory, co se týče problematiky cizinců (CVVM, [online]).

Instituce In IUSTITIA, o.p.s. v roce 2024 uskutečňují mnoho projektů vedoucí ke zmírnění předsudků či k ochraně obětí předsudečné činnosti. Mezi tyto projekty patří Právním proti předsudkům, Poradna Justýna ve formě odborného sociálního poradenství a právního poradenství. Dalším projektem je Pomoc Ukrajincům na útěku. V rámci vzdělávání poskytují program pro žáky druhého stupně základní školy s názvem „Já a oni jsme my.“ Tento program podporuje multikulturní výchovu, která má za úkol přispívat k otevřenosti a respektu žáků vůči odlišnostem a bojovat proti rasové a národnostní nesnášenlivosti, rasismu nebo třeba xenofobii (In iustitia, [online]). V boji proti předsudkům vůči cizincům hraje velkou roli kampaň Atlas předsudků. Tento projekt vyvrací nejčastější lživá tvrzení o cizincích a poskytuje pravdivá fakta a zdroje. Prostřednictvím informovanosti o problematice týkající se cizinců se zvyšuje vzájemné pochopení a nekonfliktní soužití. Projekt je realizován Integračním centrem Praha, o.p.s. (Atlas předsudků, [online]). V České republice se multikulturalitou zabývají především tři neziskové organizace, kterými jsou Multikulturní centrum Praha, sdružení INEX-SDA a AFS. Multikulturní centrum Praha se zabývá soužitím osob z jiných kultur v České republice a jiných zemích. Nabízí různé workshopy pro učitele a studenty, interkulturní tréninky pro učitele a sociální pracovníky či komentované procházky po Praze. Jejich cílem je přispívat k lepšímu mezikulturnímu porozumění (Multikulturní centrum Praha, [online]). Sdružení INEX-SDA se zabývá mezikulturním vzděláváním a dobrovolnictvím na mezinárodní úrovni. Realizuje workcamps v České republice, ale i v zahraničí. Tato nevládní nezisková organizace se zaměřuje na dobrovolné aktivity (INEX-SDA, [online]). AFS nabízí mezikulturní programy formou semestrálních nebo ročních pobytů pro studenty gymnázií a středních škol. Dále lze využít možnosti hostitelského programu (AFS, [online]). Nestátní nezisková organizace Poradna pro integraci pořádá multikulturní aktivity pro veřejnost, kde probíhají různé workshopy národních kuchyní, hudební večery či oslavy národních svátků (PPI, [online]). Nezisková organizace Youth for understanding (YFU) nabízí středoškolské studium v zahraničí

v podobě semestrálních či ročních studijních pobytů. Taktéž realizují hostitelské programy. Spočívá to v přijetí studenta z ciziny českou rodinou. Tím se navzájem učí mezikulturnímu soužití. Tato organizace má i dobrovolníky, kteří se zapojují do činnosti a mohou zprostředkovávat výměnné pobyty (YFU, 2024).

Všechny tyto organizace a projekty poukazují na strategie použitelné v boji proti předsudkům, diskriminaci či xenofobii. Díky uvedeným příkladům se mezikulturní porozumění mezi obyvateli České republiky rozšiřuje. Česká společnost tak má možnost využít některých z programů a tím si mezikulturní porozumění osvojit.

7.3 Základní informace o velikosti a případných specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému

V rámci třetí části analýzy potřebnosti poskytují základní informace o cílové skupině. Cílová skupina, která bude využívat tento projekt jsou nejen vysokoškoláci cizinci, ale i vysokoškoláci Češi. Tento projekt je pro všechny studenty vysokých škol, kteří mají zájem o budování mezikulturního porozumění a chtějí si odnést příjemné zážitky. Druhotná skupina jsou sociální pracovníci a všichni ostatní zřizovatelé tohoto projektu.

7.4 Analýza stakeholderů

Největší roli v tomto projektu hrají právě cizinci a občané ČR, kteří jsou jak subjekty projektu, tak příjemci. Právě oni mohou poskytovat zpětnou vazbu a podílet se na případné úpravy projektu. Jelikož projekt není mířen na konkrétní organizaci, dalšími zainteresovanými subjekty může být jakékoli Centrum pro podporu integraci cizinců, které by se rozhodlo pro realizaci projektu nebo jakákoli nezisková organizace zaměřena na cizince. Lidé, kteří by byli zapojeni jsou sociální pracovníci, interkulturní pracovníci, dobrovolníci či stážisté. Zařízení by si mohlo pozvat i externí pracovníky, se kterými spolupracuje. Díky zapojení organizace se za další subjekt může brát zřizovatel organizace. Pro realizaci tohoto projektu je potřeba mít prostor, kde vše může probíhat. Proto je důležitá spolupráce s městskými nebo místními samosprávami, se soukromými subjekty nebo s organizacemi, které by byly ochotny tento prostor poskytnout. Pro propagaci jsou vhodná média a sociální sítě. Do projektu se z finančního hlediska může zařadit Evropská unie prostřednictvím dotací, Ministerstvo vnitra České republiky, azylový, migrační a integrační fond Evropské unie nebo různé nadace a dárci.

7.5 Závěr analýzy potřebnosti

V analýze potřebnosti jsem došla k závěru, že projekt zaměřený na budování mezikulturního porozumění a tím integraci cizinců do společnosti, je využitelný jako účinný nástroj, který zmírňuje či odstraňuje předsudky české společnosti vůči cizincům a tím se tvoří tolerantní, podporující a nekonfliktní prostředí pro život a umožňující snadnější integraci a inkluzi cizinců do přijímající společnosti. Pro analýzu potřebnosti jsem použila existující informace o tomto tématu a průzkumy, které byly provedeny a souvisí s tvorbou tohoto projektu. Dalším krokem bylo vytvoření dotazníků pro sociální pracovníky, cizince a občany ČR a provedení rozhovorů. Díky nim jsem zjistila, že respondenti projevují zájem o projekt. Zároveň jsem vyhledávala existující mezikulturní aktivity, které opravdu podporují integraci cizinců do společnosti.

Tento projekt bude navržen tak, aby podporoval dlouhodobé mezikulturní porozumění a multikulturní vztahy mezi cílovou skupinou. Prostřednictvím kontinuálnosti projektu se bude budovat hlubší mezikulturní porozumění a hlubší respekt vůči odlišným kulturám. Kombinace sportovních a kulturních aktivit podporuje spontánní interakce mezi cizinci a českými občany.

8 Cíle projektu

V této části práci se budu zabývat cílem projektu. Tento cíl bude koncipován podle metody SMART. Tento nástroj je původem z anglického jazyka a dopomáhá přesně určit cíle. Písmeno S znamená specifický, tedy cíl musí být co nejpřesněji formulován. M je měřitelnost čili umět posoudit, v jakém rozsahu byl cíl naplněn. Význam písmene A je akceptovatelnost, znamená to tedy, že cíl je potřeba nastavit tak, aby bylo možné ho dosáhnout. R vyznačuje reálnost cíle a písmeno T znamená časové vymezení (Prukner, 2014, [online]).

Cílem projektu je podpořit mezikulturní porozumění prostřednictvím organizace sportovních a kulturních aktivit pro skupinu 30 vysokoškoláků Čechů a cizinců v období jednoho roku. Dílčím cílem projektu je i následující skutečnost: zprostředkovat osobní styk mezi cizinci a občany ČR pro vzájemnou interakci, a tím zmírnit předsudky a projevy diskriminačního chování. Zasluhou tohoto cíle se bude budovat mezikulturní porozumění a harmonické soužití. Proto je tento projekt koncipován na aktivity, které tento cíl budou splňovat.

Metoda SMART	Objasnění písmene	Popis
S	Specifický	Cílem projektu je podpořit mezikulturní porozumění prostřednictvím organizace sportovních a kulturních aktivit pro skupinu 30 vysokoškoláků Čechů a cizinců v období jednoho roku.
M	Měřitelný	Tento cíl bude měřen pomocí zpětné vazby od účastníků.
A	Dosažitelný	Cíl je vzhledem k zjištěním informacím a vzhledem k existenci multikulturních aktivit dosažitelný.
R	Reálný	Reálnost cíle lze potvrdit kapitolou Analýza potřeby. Tento projekt může sloužit jak pro organizace podporující integraci cizinců, tak pro organizace, které pořádají mezikulturní aktivity.
T	Časově omezený	Tento projekt je časově ohraničen na období jednoho roku.

Tabulka 1: Cíle projektu podle metody SMART, zdroj: Prukner, 2014, zpracování vlastní.

9 Klíčové aktivity

Tato kapitola je zaměřena na klíčové aktivity, které jsou obsahem projektu s názvem „Sportem a kulturou k mezikulturnímu porozumění.“ Tyto aktivity jsou potřebné pro osobní styk mezi vysokoškoláky. Osobní styk je klíčový k budování mezikulturního porozumění a k integraci cizinců do společnosti. Aktivity budou uskutečňovat sociální pracovníci, dobrovolníci, externí pracovníci, ale také sami cizinci a čeští vysokoškoláci.

Klíčová aktivita 1: Příprava a plánování

Klíčová aktivita 2: Organizace kulturních a sportovních aktivit

Klíčová aktivita 3: Organizace workshopů

Klíčová aktivita 4: Monitorování projektu

Klíčová aktivita 5: Hodnocení projektu

Klíčová aktivita 1: Příprava a plánování

V rámci první aktivity je potřeba vše pečlivě připravit a naplánovat. Prvním krokem bude nalezení a zapojení organizací, které budou chtít projekt uskutečnit, sociálních pracovníků či interkulturních pracovníků. S tím souvisí vyhledávání dobrovolníků, kteří by byli ochotni se do provedení projektu zapojit. Důležitým krokem bude školení dobrovolníků ohledně prevence diskriminace nebo kulturní citlivosti. Další klíčovou potřebou je nalezení vhodného prostoru, kde se bude projekt realizovat. Tento prostor může poskytnout spolupracující organizace, městská či obecní samospráva či soukromník. V dalším kroku je nutné sehnat prostředky, díky kterým bude možné aktivity realizovat. Proto je na místě identifikovat zdroje, které jsou k dispozici. V tom je zahrnuto vyhledávání grantů a dotací, které jsou určeny pro projekty s cílem podpořit integraci cizinců. Součástí toho je navázání spolupráce s místními sponzory či různými společnostmi. Pro zájem českých vysokoškoláků a vysokoškoláků cizinců je nutná propagace projektu. Ta se může udělat pomocí propagačních letáků na veřejných místech, letáčků v zapojených organizacích pro cizince, pomocí různých médií či prostřednictvím sociálních sítí. Náklady spojené s propagací budou zaplacený z dotací či z finančních darů. V rámci této aktivity je vhodné vytvořit přihlášky, ze kterých vzejdou počty zúčastněných osob.

Díky první aktivitě se naleznou organizace, se kterými se může navázat dlouhodobé a silné partnerství. Dále se budou aktivně vyhledávat zdroje poskytující potřebné granty, dotace a jiné finanční prostředky a bude se s nimi dlouhodobě spolupracovat. Nedílnou součástí je získání prostorů na bázi dlouhodobé využitelnosti.

Indikátor splnění: Bude navázána spolupráce se třemi organizacemi pracujícími s cizinci. V organizaci budou sociální pracovníci, kteří mají minimálně 3 – letou zkušenost se sociální prací s cizinci. Dobrovolníci budou vyškoleni, aby rozpoznali znaky diskriminace a měli povědomí o kulturní citlivost atp. Projekt bude mít vhodné prostory a budou na realizaci projektu sehnány finanční prostředky.

Klíčová aktivita 2: Organizace kulturních a sportovních aktivit

V rámci klíčové aktivity č. 2 se bude vytvářet měsíční program kulturních a sportovních dnů, které budou zahrnovat různé aktivity, kterými mohou být taneční aktivity, výtvarné umění, filmové projekce, fotbalové turnaje, baseballová utkání, běžecké závody či volejbalová utkání. Pro všechny aktivity je nutné zajistit potřebné vybavení a již zmiňované prostory. Pro vzájemné porozumění je klíčové, aby se tvořily smíšené týmy a tím se cizinci a občané ČR vzájemně poznávali a podporovali. Pro přehlednost by bylo vhodné utvoření podrobného harmonogramu s časy, kdy se bude konat konkrétní aktivita. Do plánování těchto aktivit budou mít možnost se zapojit také cizinci a účastníci z řad české společnosti. Po sportovních a kulturních aktivitách by se rozdělal táborák, který by určitě celý večer zpříjemnil a navodil by přátelskou atmosféru, která by mohla přetrvávat do dalšího setkání.

Při uskutečňování této aktivity se do plánování participují jak cizinci, tak čeští občané. To všem umožňuje vyjádřit svoje přání a potřeby. Po realizaci druhé aktivity se zajistí spolupráce a interakce mezi českými občany a cizinci, která je nezbytná pro budování mezikulturního porozumění. Tím, že se budou intenzivně potkávat a prožívat spolu sportovní a kulturní aktivity, zvýší se vzájemná empatie, a naopak se sníží projevy diskriminace či xenofobie.

Indikátor splnění: Existence měsíčního programu aktivit a zajištění všech potřebných pomůcek. Vytvoření podrobného harmonogramu pro daný den. Aktivní účast účastníků cizí příslušnosti a občanů ČR při plánování aktivit.

Klíčová aktivita 3: Organizace workshopů

Právě o přestávkách mezi sportovními a kulturními aktivitami by se pořádali různé workshopy ať už pro cizince či majoritní společnost. Tyto workshopy by byli zaměřené na mezikulturní komunikaci, na práva a povinnosti cizinců nebo na otázky týkající se bydlení, zaměstnávání či vzdělávání cizinců, vše by mohlo být zodpovězeno v rámci poradenské činnosti. Pro porozumění kulturní odlišnosti cizinců by bylo vhodné zajistit přednášky vedené cizincem, kde by byly prezentovány životní příběhy, zážitky či kulturní odlišnosti. V rámci této aktivity by bylo nutné zajistit sociální pracovníky, interkulturní pracovníky a ostatní odborníky s kompetencemi, kteří by byli ochotni tyto workshopy a poradenskou činnost pořádat. Vhodný přednášející o svém životním příběhu by byl vysokoškolský cizinec, který se účastní i sportovních či kulturních aktivit.

Pořádáním workshopů a přednášek se zajistí informace potřebné pro sociální integraci cizinců. Také se díky přednáškám o životních příbězích snižují předsudky vůči této cílové skupině a buduje se tolerantní prostředí pro spokojený život.

Indikátor splnění: Indikátorem splnění by bylo zajištění odborníků, kteří v rámci projektu budou pořádat workshopy a poradenskou činnost. Rozpis přednášejících vysokoškoláků cizinců.

Klíčová aktivita 4: Monitorování projektu

V tomto projektu je nutné monitorování. Zajištění monitorování pomůže k rozvoji projektu. Bude se dlouhodobě sledovat účast na akci. Dalším milníkem této aktivity bude monitoring sportovních a kulturních aktivit a jejich obměna. Nebudou se sledovat pouze zúčastněné osoby, ale také počet zapojených dobrovolníků, sociálních pracovníků, organizací, interkulturních pracovníků a všech, kdo se do realizace projektu zapojí. Důležitou součástí bude pozorování interakcí mezi majoritní společností a cizinci. To znamená, jestli se mění vnímání vůči odlišným kulturám. Dalším faktorem, který se může vnímat je účast na workshopech a přednáškách.

Prostřednictvím monitorování je možnost se dozvědět silné a slabé stránky tohoto projektu. Pozorováním všech důležitých faktorů se prokáže, zda tento projekt buduje mezikulturní porozumění a zda jsou mezi cizinci a majoritní společností pozitivní interakce.

Indikátor splnění: Bude zajištěn monitoring projektu. Bude zaznamenáván počet zúčastněných osob a bude evidence zapojených organizací a dobrovolníků. Pomocí dotazníků

nebo formou diskusí budou zjištěny silné a slabé stránky projektu a možnosti k jeho zlepšení. Budou viditelné pozitivní mezikulturní vztahy mezi účastníky.

Klíčová aktivita 5: Hodnocení projektu

Projekt se bude hodnotit vždy po každém ukončeném dni. Hodnocení bude probíhat u táboráku a bude se týkat všech zúčastněných. Díky všem názorům a pozorování se sestaví závěrečná zpráva, která bude posléze rozeslána všem spolupracujícím organizacím a sponzorům projektu. Tato zpráva bude měsíčně aktualizována. Prostřednictvím tohoto přístupu se budou každý půl rok porovnávat zjištěné výsledky a bude se hodnotit úspěšnost projektu. Klíčové pro tuto aktivitu bude odhalování úspěchů, o které je možné se opřít při budoucím vývoji projektu. Pro aktivitu číslo pět se mohou využívat již zmíněné dotazníky, pozorování, ale i rozhovory. Hodnocení se bude zveřejňovat i na sociálních sítích a ve spolupracujících médiích. Pro pozitivní percepci rozdílnosti se mohou na sociálních sítích propagovat příběhy, které ukazují na mezikulturní přátelství, které díky projektu vzniklo.

Zásadou hodnocení projektu se zkompletuje závěrečná zpráva, kde budou popsány úspěchy a hodnocení všech zúčastněných. Díky přístupu veřejnosti k této zprávě je možnost, že se projektu bude chtít účastnit více studentů a zapojit se více organizací pracujících s cizinci. Hodnocení tak bude zabezpečovat efektivnost projektu a přivádět k předpokládaným výsledkům v oblasti mezikulturního porozumění a tím úspěšnou integraci cizinců do společnosti.

Indikátor splnění: Bude vyhotovena závěrečná zpráva s výsledky projektu. Tato zpráva bude aktualizována a pomocí grafu se porovnájí zjištěné úspěchy a neúspěchy. Následně se zpráva zpřístupní veřejnosti.

Pro představu přikládám příklad harmonogramu dne

Čas	Aktivity
9:00	Přivítání účastníků a realizátorů projektu.
9:30	Zahájení dne „Sportem a kulturou k mezikulturnímu porozumění.“
10:00 – 10:30	Rozcvička vedená dobrovolníkem.
11:00	Rozdělení do týmů a fotbalový turnaj/ukázka a učení typických českých/tureckých/ukrajinských tanců.

13:00	Společný oběd.
14:00	Volejbalový zápas/výtvarné dílny/ukázka tradic a zvyků ostatních kultur.
15:00	Workshop zaměřen na mezikulturní komunikaci/na práva a povinnosti cizinců/poradenská činnost.
16:00	Běžecké závody/baseball/filmová projekce
17:30	Přednáška o životním příběhu
18:30	Ukončení sportovně – kulturního dne, vyhlášení vítězů.
19:00	Táborák, zhodnocení dne a odjezd domů.

Tabulka 2: Příklad harmonogramu dne, zdroj: vlastní zpracování.

10 Výstupy a předpokládané výsledky

Projekt zabývající se budováním mezikulturního porozumění a tím podporou integrace cizinců do společnosti je sestaven tak, aby mířil na cílovou skupinu, kterou jsou vysokoškoláci cizinci a Češi. Forma sportovních a kulturních aktivit je zábavná, proto se předpokládá vyšší zájem. Cílem projektu je podpořit mezikulturní porozumění prostřednictvím organizace sportovních a kulturních aktivit pro skupinu 30 vysokoškoláků Čechů a cizinců v období jednoho roku. Tento cíl se může naplnit pomocí klíčových aktivit, které pomohou eliminovat předsudky a diskriminační chování české společnosti vůči cizincům a zvýšit tak porozumění mezi těmito dvěma skupinami. Díky sportovním aktivitám nastává možnost spolupráce mezi majoritou a minoritou. Spolupráce je při účasti tohoto dne potřebná. Kulturní aktivity zase vzájemně obeznamují různé kultury. Skrz workshopy dostanou cizinci informace uzpůsobené pro integraci do českého prostředí. Prostřednictvím přednášky od cizince o jeho životním příběhu se zvýší empatie a bude se tím budovat důvěrné a fungující prostředí bez odsuzování lidí na první dojem. Závěrečný táborák nastolí příjemnou a přátelskou atmosféru, díky které se nikdo při hodnocení nebude bát vyjádřit svůj názor. Aktivity obsažené v projektu staví na konceptu zábavy, aby bylo budování mezikulturního porozumění příjemné a integrace cizinců do společnosti efektivní. Významný bod projektu je spolupráce s neziskovými organizacemi zabývajícími se cizinci a s centry pro podporu integrace cizinců. Tyto organizace mohou podporovat cizince nejen k účasti na projektu, ale také ke spolupráci při organizaci projektu. Díky organizacím se projekt dostane do povědomí společnosti. Sociální pracovníci, interkulturní pracovníci a externí pracovníci jsou stavebními kameny pro workshopy a poradenskou činnost. Výstupem akce „Sportem a kulturou k mezikulturnímu porozumění“ budou závěrečné zprávy, které se budou měsíčně aktualizovat. Zásadou těchto zpráv se zviditelní výsledky projektu, které budou sloužit i jako materiál pro budoucí rozvoj projektu a pro odstraňování případných chyb. Závěrečné práce se vždy po půl roce budou porovnávat a tím vyvstane míra úspěšnosti projektu a splnění cíle. Na sociálních sítích se budou propagovat příběhy ohledně mezikulturním soužití a přátelství, které se zásluhou projektu vybuďovalo.

Předpokládaným výsledkem tohoto projektu je budování mezikulturního porozumění a úspěšná a efektivní integrace cizinců do přijímající společnosti. Prostřednictvím tohoto projektu se sníží předsudky, často pramenící z neznalosti odlišných kultur, a nevhodné chování vůči cizincům. Zásadou projektu se vysokoškoláci cizinci a Češi sblíží. Taktéž se nastolí porozumění mezi cizinci a českými občany, díky kterému se bude budovat důvěrné a harmonické soužití bez diskriminačního chování mezi vysokoškoláky cizinci a Čechy.

11 Přidaná hodnota projektu

V této kapitole představím přidanou hodnotu celého projektu „Sportem a kulturou k mezikulturnímu porozumění.“

Významná přidaná hodnota je rozšíření vědomosti o různých kulturách do společnosti a podávání pravdivých informací o nich. Druhotnou přidanou hodnotou je integrace cizinců do společnosti, která je bude přijímat bez různých předsudků. S tím souvisí setkávání se a navozování kontaktů vysokoškoláků cizinců a studentů vysokých škol v jiném prostředí a v jiných situacích než je studium. Tím se snižuje riziko negativní stigmatizace cizinců a s tím související uvědomění si, že každý člověk je individuální bez ohledu na barvu pleti či země původu. Díky snižování rizika stigmatizace se odstraňují předsudky, které v české společnosti jsou přítomny a zlepšuje se veřejný pohled na cizince. Další přidaná hodnota je preventivního charakteru zásluhou zapojení českých občanů do projektu. Vzhledem k tomuto faktu je pravděpodobné, že občan ČR své zážitky bude interpretovat svým kamarádům a známým z České republiky, a tím podporovat budování mezikulturního porozumění ve společnosti. Dobrovolníci, kteří se vyškolí ohledně poznání diskriminace a kulturní citlivosti, budou mít vyšší povědomí a své znalosti mohou předat svým známým, a tím bude více lidí rozpoznávat znaky diskriminačního chování. Přidaná hodnota projektu souvisí i s pořádanými workshopy a přednáškami. Pomocí workshopů se k cizinci dostanou potřebné informace ohledně bytí v České republice. Přednášky s životními příběhy zase přidávají k vyšší toleranci a k pochopení chování různých osob. Tento projekt také může být využíván v mnoha organizacích, což je výhodné pro rozšíření povědomí všude možně po republice. V neposlední řadě projekt přispívá, k již zmiňovanému harmonickému soužití mezi českou populací a minoritou.

12 Management rizik

Kapitola management rizik bude analyzovat možná rizika, která mohou potenciálně vzejít při realizaci tohoto projektu. V této kapitole taky představím návrhy na řešení potencionálních rizik.

Riziko neschopnost sehnat organizace, sociální pracovníky, odborné pracovníky a dobrovolníky, kteří by se chtěli do projektu zapojit.

Pravděpodobnost rizika: Střední

Návrh na řešení: Je důležité aktivně pracovat na silném partnerství s potencionálními organizacemi a podrobně vysvětlit záměr, cíle a dopady tohoto projektu. Pro zapojení dobrovolníků je nutná propagace, která bude motivovat lidi stát se dobrovolníkem.

Riziko nevydařenosti nalezení vhodných prostorů.

Pravděpodobnost rizika: Nízká

Návrh řešení: Nezbytná je pravidelná komunikace s majiteli prostorů a uzavření nájemní smlouvy.

Riziko neúspěšnosti při žádostech dotace či nesehnání dostatečného množství finančních prostředků.

Pravděpodobnost rizika: Vysoká

Návrh řešení: Pro zajištění finančních prostředků je nutné hledat více zdrojů. Také je možnost navázání partnerství s místními společnostmi.

Riziko nelibosti vybraných aktivit.

Pravděpodobnost rizika: Nízká

Návrh na řešení: Dostatečně předem pořádané akce je potřebné rozeslat dotazníky, aby se zjistilo, o jaké aktivity je zájem. Dále je vhodné, aby probíhalo více aktivit ve stejný čas, aby měli účastníci na výběr z více aktivit.

Riziko výběru aktivit, které nebudují mezikulturní porozumění.

Pravděpodobnost rizika: Nízká

Návrh na řešení: Výběr aktivit budou konzultovány s odborníky na mezikulturní porozumění. S pomocí plánování těchto aktivit vysokoškoláků se navrhnou aktivity vhodné pro budování mezikulturního porozumění.

Nezájem nebo nízký zájem studentů vysokých škol cizinců Čechů o projekt.

Pravděpodobnost rizika: Střední

Návrh na řešení: Zdůraznit důležitost tohoto projektu a obeznámit cizince o pozitivní dopady. Povzbuzovat české studenty o zapojení do tohoto projektu prostřednictvím efektivní propagace, jelikož je projekt koncipován na zábavě.

Riziko nezájmu o osobní kontakt mezi cizinci studenty a českými studenty.

Pravděpodobnost rizika: Střední

Návrh na řešení: Navození přátelské atmosféry, která podporuje pocit vítanosti. Motivace prostřednictvím atraktivních zábavných aktivit. Projekt efektivně propagovat.

Riziko nesehnání potřebných pomůcek

Pravděpodobnost rizika: Nízká

Návrh na řešení: Pokud se nepodaří sehnat potřebné pomůcky je možnost zakoupení nízkonákladových pomůcek, v rámci ušetření financí.

Riziko stydlivosti přednášet o vlastním životě.

Pravděpodobnost rizika: Střední

Návrh na řešení: Důležitá je pořádná motivace cizince nebo občana ČR. Pokud se stále stydí je možnost zapojení dobrovolníků, či sociálních pracovníků, kteří jako první povypráví svůj příběh.

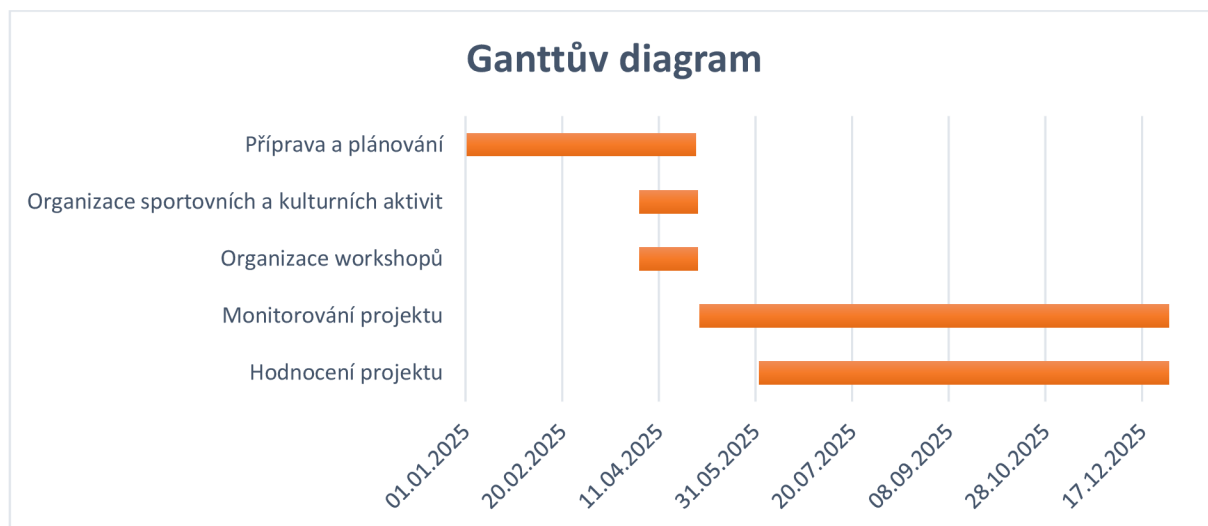
Riziko neúčasti na hodnocení projektu.

Pravděpodobnost rizika: Spíše nižší

Návrh na řešení: Otázky objevené v dotazníku musí být položeny jasně a co nejjednodušeji, aby byly srozumitelné. Při diskusi u táboráku nechat říct všechny svůj názor. Pokud se někdo bude stydět přede všemi mluvit, je možné prozradit svůj pohled pouze pracovníkovi.

13 Harmonogram

V následující kapitole představím časový harmonogram, který je vytvořen pomocí Ganttova diagramu. Prostřednictvím diagramu bude vidět časová chronologická posloupnost klíčových aktivit, který v tomto projektu jsou: příprava a plánování, organizace kulturních a sportovních aktivit, organizace workshopů, monitorování projektu a hodnocení projektu.

Obrázek 1: Ganttův diagram. Zdroj: zpracování vlastní.

Od 1.1.2025 se začne s přípravami a plánováním projektu. Příprava a plánování bude obsahovat hledání a navazování spolupráce s organizacemi, sociálními pracovníky, interkulturními pracovníky či externími pracovníky organizací a s dobrovolníky. Poslední uvedenou skupinu bude třeba zaškolit ohledně práce s cizinci a diskriminačního chování. Dalším krokem bude hledání vhodných prostorů a žádání o finanční prostředky. V neposlední řadě se budou vyrábět propagační materiály a vyvěšovat se na veřejná místa a sociální sítě. Tato první aktivita se ukončí 30.4.2025. Organizace sportovních, kulturních aktivit a workshopů započne 1.4.2025, kdy se budou domlouvat sociální pracovníci, interkulturní pracovníci, dobrovolníci pro pomoc s přípravami aktivit a s pořádáním workshopů. V této fázi se také budou vytvářet přihlášky pro účastníky, aby byl znám jejich počet. V neposlední řadě se budou shánět materiály a vybavení důležité pro realizaci projektu včetně zajištění občerstvení. Organizace těchto činností skončí 1.5.2024. Den po skončení je možné začít tento projekt uskutečňovat. Po celou dobu probíhání projektu se bude akce monitorovat. Následné první hodnocení je naplánováno měsíc po realizaci prvního dne „Sportem a kulturou k mezikulturnímu porozumění.“

Hodnocení však následně bude probíhat na konci každého den, kdy bude projekt uskutečněn. Měsíčně se pak z hodnocení budou vytvářet závěrečné zprávy, díky nimž se po půl roce průběhu projektu vypořádají rozdíly.

14 Rozpočet

V této kapitole bude představen přibližný rozpočet tohoto projektu. Tento rozpočet bude obsahovat všechny potřebné složky, které jsou základním kamenem pro realizaci projektu.

Prostřednictvím projektu se snadněji sledují všechny náklady nezbytné pro průběh akce.

Pro pochopení finančních nákladů projektu zde vysvětlím, jak jsem, na jaké částky přišla a jakým způsobem bude s položky nakládáno. Za prvé je potřeba zaplatit sociální pracovníky a interkulturní pracovníky. Jelikož se projekt bude realizovat v konkrétní den v týdnu – tito pracovníci budou finančně ohodnoceni pouze za hodiny předčasové, kdy jsem předpokládá, že pracovníci v daný den normálně pracují 8 hodin denně. Protože je projekt vytvořen pro organizaci, sociální a interkulturní pracovníci těchto 8 hodin budou mít zaplacené v rámci jejich klasické pracovní smlouvy. Nadčasové hodiny (v případě tohoto projektu 2 hodiny) budou ohodnocené navíc, a to průměrnou hodinovou mzdou, která činí u sociálních pracovníků 162 Kč/hodina (Průměrné platy, 2024, [online]). Interkulturní pracovníci spadají do 8 platové třídy v platové tabulce sociálních služeb (NSP, 2017, [online]). S předpokladem, že zúčastnění interkulturní pracovníci mají praxi v oboru do 12 let, jejich měsíční plat činí 28 060 Kč (Kurzycz, 2024, [online]). Jejich hodinová mzda tak bude činit 162 Kč/hodina. Vypočítala jsem to tak, že jsem vzala jejich měsíční plat, vydělila jsem to předpokládanou 40hodinovou týdenní pracovní dobou, výsledek jsem ještě vydělila průměrným počtem týdnů v měsíci. Další důležitá položka, která se bude muset uhradit je vhodný prostor. Pro příklad jsem vybrala prostory Obecního domu v Chotovicích. Nájem tohoto pronájmu by za jeden den byl 7 000 Kč (Obec Chotovice, [b.d.], [online]). Dalšími potřebami jsou pomůcky pro sportovní a kulturní aktivity a workshopy. Pro zájem od společnosti jsou potřebné propagační materiály. A v neposlední řadě je nutné zajistit občerstvení – oběd. Nápoje a drobné občerstvení budou mít účastníci s sebou. Pro jistotu bude k dispozici várnice s čajem či šťávou.

Položka	Počet	Popis položky	Cena za kus	Celková částka
Sociální pracovník	3X2 dny projektu	Hodinová mzda s předpokladem ohodnocení pouze předčasových hodin (2 hodiny).	2 proplacené hodiny – 324 Kč	1 944 Kč

Interkulturní pracovník	2X2 dny projektu	Hodinová mzda s předpokladem ohodnocení pouze předčasových hodin (2 hodiny).	2 proplacené hodiny – 324 Kč	1 296 Kč
Vhodný prostor	1X2 dny projektu	Prostor bude půjčen den předem, aby se stihly přípravy.	7 000 Kč	14 000 Kč
Propagační materiály	100	Propagační letáky, které budou vyvěšeny na veřejných místech, v organizacích a na sociálních sítích.	15 Kč	1 500 Kč
Občerstvení	Cca 50X2 dny projektu	Počet obědů, obsahující polévku a hlavní chod, závisí na počtu zúčastněných.	200 Kč	20 000 Kč
Přibližné celkové výdaje		38 740 Kč		
Financování		Dotace, dary, fondy, granty, spolupracující organizace a společnosti.		

Tabulka 3: Rozpočet, zdroj: vlastní zpracování.

Tabulka celkového rozpočtu je za měsíc, kdy se předpokládá, že se projekt bude realizovat dvakrát za měsíc. Avšak potřebné pomůcky se budou pořizovat pouze na úplném počátku projektu, a to pouze v případě, že organizace nebude mít své vlastní. Proto je tabulka uvedena bez těchto pomůcek. S přihlédnutím na potřebu zakoupení pomůcek pro aktivity, k celkové částce se přičte 10 000 Kč za dataprojektor a 7 000 Kč na pomůcky pro sportovní a kulturní aktivity. Tyto položky by však byly pouze jednorázové. Celková částka rozpočtu se

může lišit s ohledem na místo, kde se bude projekt realizovat. Prostory se nemusí pronajímat v případě volného a vhodného místa pro uskutečnění projektu v organizaci.

15 Představení intervenční logiky projektu

Tato kapitola představuje intervenční logiku projektu. Díky této metodě se uspořádá logika projektu a celkové myšlení o projektu. Je vhodná také pro zpřesnění vztahů mezi účelem, aktivitami, cílem a výstupem projektu (MPSV, [b.d.], [online]).

	Logika intervence	Objektivně ověřitelné ukazatele	Prostředky ověření ukazatelů	Rizika a předpoklady projektu
Záměr projektu	Záměrem projektu je zprostředkování kontaktu mezi cizinci a občany ČR studující vysoké školy díky kterému se bude budovat mezikulturní porozumění.	Účast na projektu cizinců a občanů ČR. Poznávání odlišných kultur prostřednictvím sportovních a kulturních aktivit nebo rozhovorů mezi těmito dvěma skupinami.	Evidence vyplněných přihlášek účastníků. Ověřování znalostí odlišných kultur a jejich porozumění formou pozorování nebo rozhovory s účastníky.	Riziko nezájmu studentů se setkávat. Předpokladem projektu je osobní styk českého občana s cizincem ve volném čase a tím budování mezikulturního porozumění.
Cíle projektu	Cílem projektu je podpořit mezikulturní porozumění prostřednictvím organizace sportovních a kulturních aktivit pro skupinu 30 vysokoškoláků Čechů a cizinců v období jednoho roku. Dílčím cílem projektu je i následující	Budování vztahů napříč odlišnými kulturami. Přijímání cizinců takových, jací jsou bez zbytečného odsuzování na první pohled. Pravidelná docházka na tuto akci.	Zpětná vazba od účastníků a realizátorů projektu. Sledování interakcí mezi vysokoškoláky cizinci a Čechy. Pozorování změny pohledu na cizince. Hodnocení projektu.	Riziko nastane v případě nechuti porozumět odlišné kultuře či nechuti změnit pohled na cizince. Předpokládá se mezikulturní porozumění mezi vysokoškoláky cizinci a českými studenty vysokých škol prostřednictvím osobního styku za účelem účasti na

	skutečnost: zprostředkovat osobní styk mezi cizinci a občany ČR pro vzájemnou interakci, a tím zmírnit předsudky a projevy diskriminačního chování.			sportovních a kulturních aktivitách.
Výstupy projektu	Fungující projekt po dobu jednoho roku obsahující aktivity podporující mezikulturní porozumění.	Projekt využívá více organizací. Viditelné výsledky ukazující porozumění vůči odlišným kulturám.	Zpětná vazba od organizací. Hodnocení projektu účastníky a realizátory. Tvorba závěrečných zpráv.	Riziko nezájmu od organizací o spolupráci na projektu. Riziko špatného výběru aktivit s ohledem na budování mezikulturního porozumění. Předpokladem je projekt, který se rozšíří alespoň do tří organizací. Díky projektu se buduje mezikulturní porozumění.
Klíčové aktivity	KA 1: Příprava a plánování KA 2: Organizace kulturních a sportovních aktivit KA 3: Organizace workshopů KA 4: Monitorování projektu KA 5: Hodnocení projektu	Pečlivá připravenost projektu. Aktivní účast na plánování aktivit ze strany účastníků. Školení dobrovolníků. Spolupracující organizace. Získávání prostředků z dotací, grantů,	Vytvoření harmonogramu projektu. Evidence účasti účastníků ohledně plánování aktivit. Vyškolení dobrovolníků se znalostí diskriminačního	Předpokládá se dlouhodobá spolupráce s organizacemi. Očekává se postupné zvyšování účasti a získání dostatečných finančních prostředků. Rizikem je nechuť ze strany organizací spolupracovat. Dalším rizikem je snižování

		z Evropského fondu, od dárců a společností.	chování a kulturní citlivosti. Navázání spolupráce se třemi organizacemi. Získání finančních prostředků	účasti a nedostatek financí.
--	--	---	---	------------------------------

Tabulka 4: Intervenční logika projektu, zdroj: vlastní zpracování.

Závěr

Moje kvalifikační práce se zabývá tématem mezikulturního porozumění a integraci a inkluzi cizinců do společnosti. Cílem bakalářské práce bylo vytvoření projektu, který bude zaměřen na budování mezikulturního porozumění, díky kterému bude integrace cizinců do přijímající společnosti snadnější a účinnější.

Práce obsahuje dvě části: teoretickou a praktickou část. V teoretické části v první kapitole představuji téma, kterým jsem se zabývala a vysvětluji potřebné pojmy, na nichž se moje práce zakládá. Ve druhé kapitole první části jsem uvedla nynější situaci, co se týče vztahu českých občanů k cizincům. Další kapitola je věnována sociální práci s cizinci a popisuje roli sociálního pracovníka. Dále jsem propojila mezikulturní porozumění a tím integraci cizinců s etickými východisky, teoriemi a metodami sociální práce a se sociální politikou. V praktické části bakalářské práce jsem důkladně provedla analýzu potřebnosti, díky které jsem přišla na to, že budování mezikulturního porozumění a tím integraci cizinců do společnosti, je využitelný účinný nástroj, který zmírňuje či odstraňuje předsudky české společnosti vůči cizincům a tím se tvoří tolerantní, podporující a nekonfliktní prostředí pro život a umožňující snadnější integraci a inkluzi cizinců do přijímající společnosti. Prostřednictvím dotazníků a rozhovorů vyvstal zájem o projekt. V analýze potřebnosti jsem nezapomněla ani na uvedení příkladů řešení dané problematiky v ČR, analýzu stakeholderů ani na základní informace o velikosti skupin. V dalších kapitolách jsem uvedla cíle projektu, klíčové aktivity, výstupy a předpokládané výsledky, přidanou hodnotu projektu, management rizik projektu, harmonogram v podobě Ganttova diagramu a rozpočet projektu a představila jsem intervenční logiku projektu. V klíčových aktivitách jsem uplatnila prvky z teoretické části. Antiopresivní přístup je propojen participací do plánování aktivit, školením dobrovolníků ohledně diskriminačního chování nebo podporou pozitivního vnímání jinakosti. Ekologickou perspektivu jsem vtáhla do aktivit podporující komunitní vazby. Dalšími prvky ekologické perspektivy v projektu jsou fyzické aktivity posilující zdravý životní styl, poskytování poradenské činnosti a zapojení organizací. Z výzkumů, které jsou obsaženy v této práci vyšlo najevo, že aktuální pohledy Čechů na cizince a předsudky vycházejí z neznalosti odlišných kultur. Tím se cizinci snadno stanou terčem předsudečného násilí. Z toho důvodu je jasné, že pro zmírnění předsudků a snadnější integraci a inkluzi cizinců do společnosti je nezbytné budovat mezikulturní porozumění.

Projekt je připraven na bázi zábavy. Díky tomu bude o projekt vyšší zájem nejen od vysokoškolských studentů cizinců, ale také od studentů Čechů vysokých škol. Využitím tohoto projektu mají možnost se cizinci a občané ČR společně účastnit sportovních a kulturních aktivit. Především kulturní aktivity, jako ukázka a učení se tanců typických pro danou zemi nebo ukázka tradic konkrétní země, rozvíjí schopnost mezikulturního porozumění. Přednášky o životních příbězích cizinců zase zvyšují empatii vůči této skupině. To vše dokazuje to, že je projekt koncipován tak, aby se zprostředkoval osobní styk mezi těmito dvěma skupinami a tím

se budovalo prostředí, kde bude hrát velkou roli mezikulturní porozumění a tím nastane harmonické soužití bez zbytečných předsudků a zbytečného diskriminačního chování.

Bibliografie

ARNOLDOVÁ, Anna, 2011. Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení II. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-1852-4.

AFS, 2024. AFS mezikulturní programy. Online. Dostupné z: AFS Česká republika. [citováno 2024-07-25].

ATLAS PŘEDSUDKŮ, [b.d.] Atlas předsudků. Online. Dostupné z: Předsudky se šíří tam, kde nejsou fakta. - Atlas předsudků (atlaspredsudku.cz). [citováno 2024-07-26].

BOSSWICK, Wolfgang a Friedrich HECKMANN, 2006. Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities, Online. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Dostupné z: (PDF) Integration of Migrants: Contribution of Local and Regional Authorities (researchgate.net). [citováno 2024-03-30].

CVVM, 2023. Názory české veřejnosti na přítomnost cizinců v ČR – únor–březen 2023. Online. Centrum pro výzkum veřejného mínění. Dostupné z: Názory české veřejnosti na přítomnost cizinců v ČR – únor–březen 2023 - Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) (cas.cz). [citováno 2024-07-25].

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ, [b.d.]a. Cizinci v České republice. Online. Dostupné z: Nestátní neziskové organizace (NNO) (cizinci.cz). [citováno 2024-07-31].

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ, [b.d.]b. Integrovaná politika ČR. Online. Cizinci v České republice. Dostupné z: Integrovaná politika ČR (cizinci.cz). [citováno 2024-03-30].

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ, [b.d.]c. Vzdělání a vzdělávání. Online. Cizinci v České republice. Dostupné z: Vzdělání a vzdělávání (cizinci.cz). [citováno 2024-04-16].

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ, [b.d.]d. Zdraví a zdravotní pojištění. Online. Cizinci v České republice. Dostupné z: Zdraví a zdravotní pojištění (cizinci.cz). [citováno 2024-04-16].

DOHNALOVÁ, Eva, 2012. Úvod do sociální práce s migranty. Online. CARITAS – VOŠ sociální Olomouc. Dostupné z: Úvod do sociální práce s migranty - PDF Free Download (adoc.pub) [citováno 2024-03-30].

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2023. Online. Evropský parlament. Dostupné z: Přijaté texty - Rasová spravedlnost, nediskriminace a boj proti rasismu v EU - Čtvrtek, 10. listopadu 2022 (europa.eu). [citováno 2024-07-23].

FABIÁN, Petr, 2021. Možná to jde i jinak. Teorie a metody v sociální práci. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7560-368-5.

FAY Patel, Li MINGSHENG a Sooknanan PRAHALAD, 2011. Intercultural Communication: Building a Global Community. Thousand Oaks, Calif: Sage publications Pvt. Ltd. Online. Dostupné z: Intercultural Communication : Building a Global Community (ebscohost.com). [citováno 2024-07-24].

GÜNTEROVÁ, Tereza, 2010. Sociální práce s uprchlíky. In: MATOUŠEK, Oldřich, Jana KOLÁČKOVÁ, Pavla KODYMOVÁ (ed.). Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi, s. 331-345. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-7367-818-0.

HEBNAR, Jan, 2020. Češi a cizinci. Jak myslí, řídí a pracují. Praha: Grada publishing, a. s. ISBN 978-80-271-1027-8.

INEX-SDA, 2024. INEX SDA – Sdružení dobrovolných aktivit. Online. Dostupné z: INEX SDA - Sdružení dobrovolných aktivit | A kam povede tvoje cesta?. [citováno 2024-07-26].

IN IUSTITIA, 2023. In iustitia. Online. Dostupné z: In-Ius.cz | Poradna Justýna. [citováno 2024-07-26].

INKLUZE, [b.d.]. Inkluze.webnode. Online. Dostupné z: Inkluze (webnode.cz). [citováno 2024-07-30].

IFSW, 2024. Global defination of social work. Online. IFSW. Dostupné z: Global Definition of Social Work – International Federation of Social Workers (ifsw.org). [citováno 2024-04-03].

JIRÁSKOVÁ, Miroslava a Jitka TOMANOVÁ, 2014. Sociální a zdravotní politika. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3929-7.

KLIMENTOVÁ, Eva, 2013. Sociální politika pro sociální pracovníky III. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3456-8.

KOLDINSKÁ, Kristina, Christian HARALD a Martin ŠTEFKO (ed.), 2016. Sociální integrace cizinců. Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-60-5.

KREBS, Vojtěch a kol., 2015. Sociální politika. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-921-2.

KREJČÍ, PREISSOVÁ, Andrea, 2014. Multikulturalismus – ztracené paradigma? Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4229-7.

KURZYCZ, 2024. Kurzy cz. Online. Dostupné z: Platové tabulky pracovníků v sociálních službách 2024: od 15.470 Kč do 59.020 Kč tarifního platu. | Kurzy.cz. [citováno 2024-07-30].

KUTNOHORSKÁ, Jana, Martina CICHÁ a Radoslav GOLDMANN, 2011. Etika pro zdravotně sociální pracovníky. Praha: Grada publishing, a. s. ISBN 978-80-247-3843-7.

KWIATKOWSKI, Mariusz, Anna MIELCZAREK – ŽEJMO a Martin STROUHAL eds., 2020. Multiculturalism from Crisis to Renewal? Karolinum Press. ISBN 978-80-246-4683-1.

MASLEN, Jozef a Peter BRNULA, 2004. Sociálna práca s utečencami. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca. ISBN 80-89185-06-1.

MÁTEL, Andrej, 2019. Teorie sociální práce I. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-271-2220-2.

MÁTEL, Andrej a Zuzana MALIŠKOVÁ, 2016. Etické kodexy sociální práce. 2. vyd. Příbram: Ústav sv. Jana N. Neumanna, VŠZaSP sv. Anežky. ISBN 978-80-906146-6-6.

MATOUŠEK, Oldřich, 2008. Slovník sociální práce. 2. vyd. přepracované. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013a. Encyklopedie sociální práce. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0366-7.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013b. Metody a řízení sociální práce. 3. vyd. aktualizované a doplněné. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0213-4.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2012. Základy sociální práce. 3. vyd. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0211-0.

MOREE, Dana, 2015. Základy interkulturního soužití. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0915-7.

MPSV, [b.d.]. Metodika logického rámce. Online. ESFCR. Dostupné z: b840b4ad-5d37-44c4-ade4-70f663f8047f (esfcr.cz). [citováno 2024-07-30].

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA, 2016. Multikulturální centrum Praha. Online. Dostupné z: home (mkc.cz). [citováno 2024-07-26].

MVČR, 2022. Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců. Ve vzájemném respektu 2023. Online. Usnesení vlády České republiky. Dostupné z: Základní dokumenty k integrační politice ke stažení - Aktuální informace o migraci (mvcr.cz). [staženo 2024-03-28].

MVČR, 2024a. Integrace cizinců. Online. Odbor azylové a migrační politiky. Dostupné z: Integrace cizinců – Aktuální informace o migraci (mvcr.cz). [citováno 2024-03-28].

MVČR, 2024d. Slovníček pojmů. Online. Odbor azylové a migrační politiky. Dostupné z: Slovníček pojmů - Aktuální informace o migraci (mvcr.cz). [citováno 2024-07-24].

MVČR, 2024b. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2023. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: Roční zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2001-2023 - Aktuální informace o migraci (mvcr.cz). [staženo 2024-07-23].

MVČR, 2024c. Legislativa. Online. Odbor azylové a migrační politiky. Dostupné z: Legislativa - Aktuální informace o migraci (mvcr.cz). [citováno 2024-03-28].

NAVRÁTIL, Pavel, 2001. Teorie a metody sociální práce. Brno: Marek Zeman. ISBN 80-903070-0-0.

NEČASOVÁ, Mírka, 2001. Úvod do filozofie a etiky v sociální práci. Brno: Masarykova Univerzita. Fakulta sociálních studií. ISBN 80-210-2673-1.

NSP, 2017. Národní soustava povolání. Online. Dostupné z: Interkulturní pracovník| NSP.CZ. [citováno 2024-07-30].

OBEC CHOTOVICE, [b.d.]. Provozní řád. Online. Obec Chotovice. Dostupné z: Obec Chotovice - Provozní řád. [citováno 2024-07-30].

PPI, 2017. Poradna pro integraci. Online. Dostupné z: Poradna pro integraci – Poradna pro integraci je nezisková organizace, která podporuje integraci cizinců v České republice.

Nabízíme bezplatné sociální a právní poradenství, kurzy češtiny, podporujeme multikulturalitu. (p-p-i.cz). [citováno 2024-07-27].

PRUKNER, Vítězslav, 2014. Manažerské dovednosti. Online. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: Manažerské dovednosti (publi.cz). [citováno 2024-07-29].

PRŮMĚRNÉ PLATY. 2024. Průměrné platy. Online. Dostupné z: Sociální pracovník – jaký je průměrný plat? • PrůměrnéPlaty.cz (prumerneplaty.cz). [citováno 2024-07-30].

SCHREIBEROVÁ, Zuzana, [b.d.]. Jak pomáhat a porozumět? Bezprostřední pomoc uprchlíkům. Kulturní rozdíly mezi ČR a Ukrajinou. Online. Multikulturní centrum Praha. Dostupné z: Metodika_final.pdf (ecn.cz). [citováno 2024-04-05].

SKILLS YOU NEED, [b.d.]. Intercultural Awareness. Online. Skills you need. Dostupné z: Intercultural Awareness | SkillsYouNeed. [citováno 2024-07-23].

SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR, 2022. Etický kodex Společnosti sociálních pracovníků ČR. Online. Společnost sociálních pracovníků ČR. Dostupné z: Ke Stažení | Společnost Sociálních Pracovníků ČR (socialnipracovnici.cz). [staženo 2024-04-08].

SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV, [b.d.]. Správa uprchlických zařízení MV. Online. Dostupné z: SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV (integracnicentra.cz). [citováno 2024-07-31].

STEM, 2015. Tolerance českých občanů k cizincům na našem území se snížila. Online. STEM. Dostupné z: STEM_cizinci_1503. [citováno 2024-07-30].

STEM, 2017. Postupně se snižuje podíl lidí, kteří se domnívají, že u nás panuje silné napětí mezi bohatými a chudými. Online. STEM. Dostupné z: Postupně se snižuje podíl lidí, kteří se domnívají, že u nás panuje silné napětí mezi bohatými a chudými - STEM. [citováno 2024-07-30].

STEM, 2023. Většině Čechů by nevadilo mít za souseda Vietnamce, život vedle ostatních národností z východu si však představit neumí. Online. STEM. Dostupné z: Většině Čechů by nevadilo mít za souseda Vietnamce, život vedle ostatních národností z východu si však představit neumí - STEM. [citováno 2024-07-30].

STUDY IN CZECHIA, 2024. Kurzy češtiny a přípravné programy. Online. Study in Czechia. Dostupné z: Kurzy češtiny a přípravné programy | Study in Czechia. [citováno 2024-04-16].

SVOBODOVÁ, Tamara, 2002. Úvod do sociální politiky. Andragogé – Centrum otevřeného a distančního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0145-2.

ŠTICA, Petr, 2014. Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky. Ostrava: Moravapress. ISBN 978-80-87853-20-7.

ŠŤASTNÁ, Jaroslava, 2016. Když se řekne sociální práce. Praha: Karlova Univerzita v Praze, Karolinum Press. ISBN 978-802-463-356-5.

THOMPSON, Mel, 2004. Přehled etiky. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 80-7178-806-6.

TOMEŠ, Igor, 2011. Obory sociální politiky. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-868-5.

YFU, 2024. YFU Česká republika. Online. Dostupné z: YFU Česká republika. [citováno 2024-07-25].

Zákon č. 42/1994 Sb. ze dne 21. března 1994, o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Zákon č. 108/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o sociálních službách.

Zákon č. 111/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o pomoci v hmotné nouzi.

Zákon č. 117/1995 Sb. ze dne 26. května 1995, o státní sociální podpoře.

Zákon č. 155/1995 Sb. ze dne 30. června 1995, o důchodovém pojištění.

Zákon č. 187/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o nemocenském pojištění.

Zákon č. 325/1999 Sb. ze dne 11. listopadu 1999, o azylu.

Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 30. listopadu 1999, pobytu cizinců na území České republiky.

Zákon č. 435/2004 Sb. ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti.

ZOGATA – KUSZ, Agnieszka a Anastazia MEGA, 2022. Podpora cizinců v integraci. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. Strategie a postupy v sociální práci, s. 314-319. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-1952-1.

